

September 2003 – No. 29

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	2
Nederland	3
Kamerbrieven vergaderingen NAVO-ministers	3
Begrotingen 2004	4
Kamervragen en antwoorden	7
Richtlijnen Nederlandse delegatie Algemene Vergadering Verenigde Naties	17
Toespraak De Hoop Scheffer voor Algemene Vergadering Verenigde Naties	19
Verslag werkbezoek Iran	19
NAVO	21
Communiqué Nuclear Planning Group – juni 2003	21
NAVO Parlementaire Assemblée	22
Agenda bijeenkomst Orlando, Florida – 7-11 november 2003	22
Verenigde Naties	24
Toespraken Annan en Bush	24
Agenda Algemene Vergadering en First Committee	28
Statement New Agenda Coalition	29
Proliferation Security Initiative	30
Documenten	30
Berichten	35
Inter-Parlementaire Conferentie Straatsburg	39
Lopende crises	45
Iran	45
IAEA documenten	45
Berichten	48
Minikernwapens	52
Documenten	52
Berichten	53
Commentaar en vragen	54
Kroniek 2003-2004	56
Overzicht facts and reports	57

INLEIDING

De kwestie van de proliferatie van massavernietigingswapens neemt de afgelopen jaren een belangrijke plaats in op de buitenlandspolitieke agenda. Rede genoeg om nauwgezet te bestuderen wat het standpunt van de Nederlandse regering is op de diverse terreinen. De afgelopen maanden hebben een groot aantal gebeurtenissen elkaar in snel tempo opgevolgd. In vorige afleveringen van Facts & Reports hebben we sommige van die processen beschreven: het G-8 plan (in essentie bedoeld om kernwapens op te ruimen), maar ook het Proliferation Security Initiative (PSI), beide in nr. 27.

Deze zaken zijn de afgelopen maanden in verschillende internationale verbanden aan de orde gekomen, en zullen dat weer doen de komende tijd. Een deel van de openbare informatie daarover hebben we hier bij elkaar gebracht: communiqué van de NAVO Nuclear Planning Group van afgelopen juni, de zeer summiere verwijzingen naar deze vraagstukken in de toelichtingen op de begrotingen van buitenlandse zaken en defensie. Van belang zijn de komende vergaderingen van de NAVO defensie-ministers, het Proliferation Security Initiative in Londen, en voor parlementariërs de NAVO Parlementaire Assemblee en de Interparlementaire Conferentie in Straatsburg. In Nederland zijn de behandelingen van de defensie en buitenlandse zaken begrotingen van belang.

Tenslotte hebben we ook recente informatie over de lopende crises bij elkaar gebracht: Iran en de Amerikaanse mini-kernwapens

De inhoud van dit nummer is ook te vinden onder 'publicaties' op www.eurobomb.nl.

Redactie Facts and Reports

KAMERBRIEVEN VERGADERINGEN NAVO-MINISTERS

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Kamerbrief NAVO ministeriële bijeenkomsten te Madrid, 3 en 4 juni 2003

DVB/VD-116/03 – 12 juni 2003-09-29

[...] Noord-Atlantische Raad

[...]

Bij de collegae heerste het besef dat de strijd tegen terrorisme en massavernietingswapens een langdurige strijd zou zijn. Ik merkte over de strijd tegen massavernietigingswapens op dat hierbij nadrukkelijk ook aandacht besteed diende te worden aan de overbrengingsmiddelen van massavernietigingswapens, reden waarom Nederland één van de actieve pleitbezorgers is van de vorig jaar in Den Haag onderhandelde internationale gedragscode inzake de proliferatie van ballistische raketten.

[...]

NAVO – EU bijeenkomst

[...]

De Amerikaanse *Under Secretary* Grossman stelde dat, naast terrorisme, ook de samenwerking op het gebied van massavernietigingswapens versterkt diende te worden.

[...]

NAVO-Rusland Raad

[...]

Van Nederlandse zijde werd in aanvulling hierop gewezen op de mogelijkheid van verdere samenwerking op het gebied van de capaciteiten, zoals luchttransport, en op het gebied van non-proliferatie. In dit kader werd er voor gepleit dat Rusland en de NAVO hun positie ten aanzien van Iran nauwer op elkaar af zouden stemmen, hetgeen uiteindelijk zou moeten leiden tot ratificatie door Iran van het additionele IAEA-protocol en tot volledige transparantie inzake de Iraanse nucleaire programma's.

[...]

Ministerie van Defensie

Kamerbrief Verslag NAVO-vergaderingen van de ministers van Defensie

28676 nr. 7 – 23 juni 2003

[...]

Nucleair beleid

Minister Rumsfeld van de Verenigde Staten informeerde de vergadering over het gewijzigde dreigingsbeeld en de daaruit voortvloeiende plannen voor een heroverweging van de omvang van de Amerikaanse wereldwijde militaire presentie. Voorts werd bezorgdheid uitgesproken over de ernstige bedreiging van het Non-proliferatieverdrag door Noord-Korea. De ministers spraken hun blijvende steun uit voor de volledige uitvoering van het Non-proliferatieverdrag. Ten aanzien van de twee jaar geleden door Navo voorgestelde nucleaire “Confidence and Security Building Measures” (CSBM) werd wederom vastgesteld dat het overleg met Rusland op het punt van de uitwerking verder zou moeten gaan dan aandacht voor de veiligheid van deze wapens en hun opslag.

[...]

BEGROTINGEN 2004

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 2004

nr. 2 – Memorie van toelichting – 16 september 2003

[...]
Beleidsagenda

[...]
De regering zal zich in uitvoeringsorganisaties van verdragen, exportcontroleregimes, veiligheidspolitieke overlegorganen, inzetten voor een effectieve non-proliferatie van massavernietingswapens(bijvoorbeeld ten aanzien van Iran). Effectieve non-proliferatie vereist allereerst volledige uitvoering van de internationale afspraken en van het toezicht op naleving. Daarnaast is aanvulling en versterking van het bestaande systeem nodig. In toenemende mate zijn de landen die geen of beperkt onderdeel uitmaken van het wereldomspannende stelsel van afspraken en verdragen, onderwerp van zorg en discussie. Nederland is ook bereid landen technische ondersteuning te bieden bij de verbetering van hun exportcontrolesysteem.

[...]
Hoofddoelstelling 1. Internationale ordening

[...]
Beleidsartikel 1 Het bevorderen van internationale ordening

[...]
Geoperationaliseerde doelstelling 12
Vergroten van de nucleaire veiligheid.

De regering zet zich in voor nucleaire veiligheid zowel binnen de Europese Unie als in de aangrenzende landen, met name Rusland.

Na te streven resultaten in 2004

+ Goedkeuring door het Nederlandse parlement van de overeenkomst inzake het Multilateral Nuclear Environmental Programme in Russia (MNEPR).

+ Start van fase 2 van het Lepse Fuel Retrievalproject dat gericht is op de verwijdering van gedeeltelijk beschadigde brandstofstaven uit het schip «Lepse» in de haven van Moermansk.

+ Start door het Northern Dimension Environmental Partnership Fund met de rehabilitatie van de voormalige nucleaire opslagplaats aan de Baai van Andreev op het Kola Schiereiland. Nederland heeft voor de periode 2002–2006 een bijdrage aan dit fonds toegezegd van EUR 10 miljoen ten behoeve van het opruimen van de nucleaire erfenis in de voormalige Sovjet-Unie.

Activiteiten/instrumenten

+ Voorbereiden parlementaire goedkeuring van de MNEPRovereenkomst.

+ Voorzitten van het Lepse Fuel Retrieval -project.

+ Participeren in de vergaderingen van het NDEP-Fonds.

Middelen

+ In 2004 is hiervoor EUR 1 miljoen begroot. Deze middelen worden verantwoord op artikel 13.02 POBB overig.

[...]
Hoofddoelstelling II. Vrede, veiligheid en stabiliteit

[...]
Beleidsartikel 2 Vrede, veiligheid en conflictbeheersing

[...]
Non-proliferatie en wapenbeheersing

De crises rond Irak en Noord-Korea laten de ernstige gevolgen zien die de proliferatie van massavernietigingswapens voor de veiligheid en stabiliteit in de wereld kan hebben. De aanslagen van 11 september 2001 hebben daarnaast aangetoond dat terroristische groeperingen niet zullen terugschrikken grote aantallen slachtoffers te maken; de vrees is gerechtvaardigd dat zij nucleaire, biologische, chemische of radiologische wapens zullen gebruiken indien zij daar de hand op weten te leggen.

De ongecontroleerde verspreiding van grote hoeveelheden, goedkoop verkrijgbare, conventionele wapens veroorzaakt in vele landen in de wereld groot menselijk leed. De problematiek van dergelijke wapens, zoals landmijnen, ontplofbare oorlogsresten en kleine wapens leidt niet alleen tot veel slachtoffers maar verhindert vaak ook de wederopbouw van de economie na afloop van een conflict. Uiteraard is de uiteindelijke beheersing van deze wapens of het terugdringen ervan niet uitsluitend in Nederlandse handen. De regering baseert het beleid mede op bestaande overlegstructuren en op verdragen die de verspreiding van wapens moeten tegengaan, maar wil waar mogelijk ook een voortrekkersrol spelen.

Geoperationaliseerde doelstelling 7

Non-proliferatie en vernietiging van massavernietigingswapens

Effectieve bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en bevordering van wapenbeheersing en ontwapening kunnen slechts plaatsvinden binnen een krachtig multilateraal systeem dat duidelijke regels stelt

en toeziet op de naleving ervan. Het huidige systeem staat onder druk door landen die zich aan de internationale regels onttrekken en de twijfels die dit bij anderen over de multilaterale aanpak als zodanig creëert. De regering zal zich het komend jaar nog krachtiger dan voorheen inzetten voor de versterking van het multilaterale systeem op nonproliferatie-, wapenbeheersings- en ontwapeningsgebied. De actie zal zich allereerst richten op bevordering van universaliteit van verdragen en normen en op effectieve naleving ervan. Richtsnoer daarbij is de non-proliferatiestrategie die de Europese Unie voorjaar 2003 aannam. Het beleid zal gestalte krijgen in diverse fora zoals de VN, het IAEA, de OPCW, de NAVO, de Geneefse Ontwapeningsconferentie en de CTBTO. Daarnaast komt het beleid tot uitdrukking in de aanscherping van nationale en internationale exportcontroles, deelname aan het Proliferation Security Initiative, alsmede in levering van een bijdrage aan daadwerkelijke vernietiging van proliferatiegevoelige wapens en goederen. Zulks is echter niet voldoende; via internationale en bilaterale kanalen zal er tevens toe moeten worden bijgedragen proliferatiegevaarlijke situaties te voorkomen en waar ze reeds zijn opgetreden, terug te dringen. Daartoe zal onder meer de rol van de VN, en met name die van de Veiligheidsraad moeten worden versterkt, maar ook zal de Europese diplomatie krachtadiger moeten worden. Proliferatie-overwegingen dienen integraal onderdeel te vormen van het buitenlandse beleid, ook in Europees verband.

Na te streven resultaten in 2004

- + Versterkte non-proliferatie- en ontwapeningsinstrumenten en politieke herbevestiging van het belang van de verdragen.

- + Krachtige internationale en nationale handhaving van de bestaande richtlijnen van de exportcontroleregimes.

- + Verbeterde bescherming bevolking tegen mogelijk gebruik van nucleaire, biologische, chemische of radiologische middelen.

- + Verminderde voorraden, dan wel veilige opslag oude massavernietigingswapens in Russische Federatie, zoals verdragsmatig bepaald.

Activiteiten/instrumenten

- + Bevordering van betere naleving van afspraken in de ontwapeningsgremia en waar mogelijk ontplooiing van nieuwe initiatieven die een praktische bijdrage kunnen leveren aan non-proliferatie. In de EU, NAVO en in de bilaterale betrekkingen met bepaalde landen zal Nederland het onderwerp non-proliferatie in al haar aspecten hoog op de agenda plaatsen.

- + Integrale uitvoering van het Non-Proliferatieverdrag (NPV), zowel voorkoming als terugdringing van proliferatie van kernwapens.

- + Bevordering van naleving en universaliteit van het Chemische-Wapensverdrag. In dat kader ook inzet voor een financieel gezonde en effectieve Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens (OPCW).

- + Bevordering universaliteit van de Haagse Gedragscode tegen de proliferatie van ballistische raketten (HCOC) en uitwerking van de hierin vastgelegde bepalingen.

- + Bevordering van exportcontroles op NBC-goederen en -technologie in landen die geen lid zijn van de bestaande exportcontroleregimes, zoals de Australië-groep en de Nuclear Supplier Group.

- + Interdepartementaal overleg gericht op de versterking van de Nederlandse uitvoering exportcontroles op NBC-goederen en -technologie.

- + Strategische en systematische inzet van EU-instrumenten in bestrijding proliferatie in risicolanden en crisisgebieden. Via internationale en bilaterale kanalen landen van zorg aanspreken op naleving van non-proliferatieverplichtingen.

- + Bijdragen aan opzet en uitwerking van civiele protectiemechanismen in EU en NAVO.

- + Deelname aan het «Proliferation Security Initiative».

- + Financieel bijdragen aan de vernietiging van chemische en nucleaire wapens en/of veilige opslag van restmateriaal in de Russische Federatie.

Middelen

- + Contributies aan Internationale Organisaties (OPCW, CTBTO, IAEA) en gerichte bijdragen uit het POBB voor specifieke activiteiten (artikel 2.7).

- + Financiële bijdrage uit het POBB voor vernietiging chemische wapens en nucleaire projecten in de Russische Federatie (artikel 2.7).

[...]

Hoofddoelstelling III. Europese samenwerking

[...]

Het externe beleid van de Europese Unie versterken

Geoperationaliseerde doelstelling 8

Het externe beleid van de Europese Unie versterken.

[...]
Activiteiten/instrumenten

[...]
+ Dialoog met kernpartners buiten de EU, in het bijzonder de VS over terrorisme en massavernietigingswapens.

Ministerie van Defensie

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2004

Nr. 2 – Memorie van toelichting – 16 september 2001

[...]
Beleidsartikel 03 Koninklijke luchtmacht

[...]
De proliferatie van ballistische raketten en kruisvluchtwapens neemt wereldwijd toe en daarmee ook het belang van verdediging tegen deze wapens. Het project bestaat uit de verwerving van PAC-3 lanceerinrichtingen en PAC-3 raketten. Hierdoor verbetert de capaciteit van het Patriotsysteem tegen de dreiging van tactische ballistische raketten aanmerkelijk en kan een groter gebied worden verdedigd.

[...]
Beleidsartikel 11 Internationale Samenwerking

[...]
1) Verdediging tegen chemische, biologische, radiologische en nucleaire(CBRN) aanvallen.

– *NBC-detectiecapaciteit verkenning/ombouw Fuchsen (C-gedeelte).*

Het project voorziet in het verwerven van N(B)C-verkenningscapaciteit. Deze capaciteit bestaat uit middelen voor detectie en identificatie van chemische strijdmiddelen. Detectie van nucleaire straling dient eveneens mogelijk te zijn. Hiertoe dient de Koninklijke landmacht zes voertuigen Fuchs/EOV te modificeren naar de configuratie N(B)C (totaal € 16,9 miljoen);

– *Onderzoek B-verkenningsmiddel.* Defensie en TNO hebben een contract getekend voor de uitvoering van een eerste fase van het technologieproject Aërosol Alarm. Het Bio-Aërosolproject voorziet in de behoefte aan een alarmering, zodat tijdig de juiste tegenmaatregelen kunnen worden getroffen bij een aanval met biologische strijdmiddelen. De verwachting is dat deze middelen voor operationele inzet pas na het jaar 2005 beschikbaar zullen komen (totaal € 3,0 miljoen);

– *NBC-verkenning/ombouw Fuchsen (B-gedeelte).* Het project voorziet in het verwerven van een biologische verkenningcapaciteit. Hiertoe dient de Koninklijke landmacht drie voertuigen Fuchs/EOV te modificeren (totaal € 9,1 miljoen);

– *Invulling «Bronson-proposals».* Nederland onderzoekt de mogelijkheid tot samenwerking met Duitsland om een «Deployable NBC Analytical Lab» te realiseren. Voorts voorziet Nederland om een «NBC Event Response Team» in de NBC-compagnie op te nemen, die onderdeel kan gaan uitmaken van een «pool of capabilities». Daarnaast geldt het voornemen om met andere landen te investeren in een «Disease Surveillance System». Financiering geschiedt uit de EVDBintensivering te weten: een investering van € 6 miljoen en de jaarlijkse exploitatie van € 325 000;

– *«Collective Protection» (COLPRO).* Nederland zal de huidige middelen uitbreiden om de inzetbaarheid en voortzettingsvermogen van eenheden in Navo- of EU-geleide operaties te vergroten. Financiering geschiedt uit de EVDB-intensivering en het betreft een investering van € 7 miljoen;

– *«Point Detection».* Verwerving van chemische detectiemiddelen om de inzetbaarheid en voortzettingsvermogen van eenheden in Navo- of EU-geleide operaties te vergroten, waarbij Nederland multinationale verwerving als uitgangspunt hanteert. Financiering geschiedt eveneens uit de EVDB-intensivering. Het betreft een investering van € 9 miljoen;

– *Overig NBC (Defensiebreed).* De Navo heeft haar lidstaten gevraagd te voorzien in de behoefte aan NBC-capaciteit. Om een bijdrage te kunnen leveren zijn hiertoe extra middelen vrijgemaakt binnen de EVDB-fondsen.

[...]

Tweede Kamer

Beantwoording Kamervragen Wilders (VVD) over rakettest Iran

1673 – 5 augustus 2003

Antwoord van de heer De Hoop Scheffer, minister van Buitenlandse Zaken, op vragen van het lid Wilders (VVD) over de mogelijk succesvolle test door Iran van de Shahab-3 raket.

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de laatste succesvolle test van de Shahab-3 raket door Iran, met een bereik van meer dan 1300 kilometer?¹

Antwoord

De regering heeft kennisgenomen van de uitlatingen van de woordvoerder van het Iraanse ministerie van Buitenlandse Zaken van 7 juli jl. waarin hij de berichtgeving over een test van de Shahab-3 raket bevestigt. Informatie omtrent het succes van de test en het werkelijke bereik van de testraket staat de regering op dit moment niet ter beschikking.

Vraag 2

Heeft de aanstaande commandant van US-Centcom, generaal Abizaid, voor een Amerikaanse Senaatscommissie gezegd dat Iran over het grootste ballistische rakettenarsenaal in het Midden Oosten beschikt inclusief langeafstandswapens voor massavernietiging?

Antwoord

Generaal Abizaid heeft op 24 juni 2003 in schriftelijke antwoorden op vragen van de Senate Armed Services Committee gesteld dat Iran beschikt over langeafstandsraketten die ook geschikt zijn voor de overbrenging van massavernietigingswapens.

Vraag 3

Zijn er toenemende contacten, o.a. inzake rakettechnologie, tussen Iran en Libië?

Antwoord

Er zijn aanwijzingen dat de contacten tussen Iran en Libië inzake rakettechnologie de laatste jaren zijn toegenomen.

Vraag 4

Welk verband legt u tussen de Iraanse wens langeafstandsraketten te bezitten, alsmede het door Iran - een land met één van de grootste voorraden olie en gas ter wereld - opbouwen van een nucleaire capaciteit die geschikt is voor de ontwikkeling van kernwapens² en uitspraken van de Iraanse leider en ex-president Rafsanjani³ over de mogelijkheid Israël te vernietigen met één enkel kernwapen?

Antwoord

De regering is bezorgd over het toenemende bereik van de Iraanse ballistische raketten, alsmede over de Iraanse wens een infrastructuur op te bouwen voor een volledige nucleaire brandstofcyclus, die mogelijk gebruikt zou kunnen worden voor het maken van kernwapens. De combinatie van een kernwapencapaciteit en ballistische raketten met een bereik van meer dan 1000 km. zou Iran een strategische positie bezorgen, die een ernstig destabiliserende werking in de regio kan hebben, en een toenemende bedreiging voor het NAVO-gebied kan vormen. Tegen deze achtergrond zijn uitspraken als die van ex-president Rafsanjani uit 2001 niet bevorderlijk voor het vertrouwen, hoewel de vraag is in hoeverre deze uitspraken representatief zijn voor het huidige Iraanse standpunt.

Vraag 5

Hoe beoordeelt u in dit verband de blijvende weigering van Iran een additioneel protocol met de IAEA af te sluiten⁴ en welke politieke gevolgen verbindt u hieraan in bi- en multilateraal verband?

Antwoord

De bestuursraad van het 'International Atomic Energy Agency' (IAEA), als ook de Europese Unie heeft Iran opgeroepen tot spoedige en onvoorwaardelijke afsluiting van een Additioneel Protocol bij het Non-proliferatieverdrag. Iran heeft te kennen gegeven ondertekening van een Additioneel Protocol te willen

overwegen, maar heeft daaraan tot op heden de voorwaarde gesteld dat het in ruil daarvoor toegang krijgt tot Westerse nucleaire technologie. De regering is echter van mening dat ondertekening van een Additioneel Protocol onvoorwaardelijk dient te geschieden. Afsluiting van een Additioneel Protocol tussen Iran en het IAEA is voor de regering een essentiële stap op de weg naar een Handels- en Samenwerkingsakkoord tussen Iran en de EU.

1 Ha'aretz engelstalige interneteditie, 4 juli jl. (www.haaretz.com).

2 Aanhangsel Handelingen nr. 1134, Vergaderjaar 2002-2003.

3 Aanhangsel Handelingen nr. 565, Vergaderjaar 2001-2002.

4 Aanhangsel Handelingen nr. 1134, Vergaderjaar 2002-2003.

Tweede Kamer

Vragen Wilders (VVD) over een mogelijke Iraanse kernbom

2020316720 – 4 september 2003

Vragen van het lid Wilders (VVD) aan de minister van Buitenlandse Zaken over een mogelijke Iraanse kernbom. (Ingezonden 4 september 2003)

1. Deelt u de mening van internationale experts, zoals de voorzitter van het Institute for Science and International Security (ISIS) David Albright, dat Iran eind 2005 over een nucleair wapen kan beschikken?² Zo neen, waarom niet? Zo ja, acht u dit aanvaardbaar mede in het licht van uw antwoorden op mijn vragen van 8 juli 2003?¹

2. Wat is uw oordeel over de opstelling van Iran tegenover de inspecties van het International Atomic Energy Agency (IAEA) inzake:³

A. De gebeurtenissen rond de Kalaye Electric Co. waarvan Iran in eerste instantie zei dat dit een horlogefabriek was? Weigerde Iran in februari 2003 het IAEA toegang? Werd in maart en juni een bezoek toegestaan, maar de toegang tot bepaalde vertrekken geweigerd? Werd in juli het IAEA toegang toegestaan, maar het nemen van monsters geweigerd? Gaf op 9 augustus Iran toe dat zijn verrijkingsactiviteiten in Kalaye geconcentreerd waren? Stellen inmiddels bronnen rond het IAEA dat Iran de omgeving van Kalaye «gereinigd» heeft?

B. De gebeurtenissen rond Natanz. Is in Natanz inmiddels hoog verrijkt uranium gevonden? Stelde Iran op 9 augustus dat dit besmetting is van geïmporteerde onderdelen van centrifuges, waar Iran tot op dat moment volhield geheel zelfstandig aan zijn nucleaire programma te werken? Weigert Iran te zeggen waarvandaan de besmette onderdelen komen?

C. Het gegeven dat Iran, in strijd met haar verplichtingen de import van 1000 kilo uranium hexafluoride, 400 kilo uranium tetrafluoride en 400 kilo uranium dioxide niet heeft gemeld. Geldt dit ook voor China, dat daartoe als exporteur ook was verplicht? Erkenden beide de import respectievelijk export pas na herhaald aandringen van het IAEA?

3. Acht u Iran, op basis van u ter beschikking staande gegevens, in overtreding van zijn verplichtingen volgens het non-proliferatieverdrag?

4. Deelt u de mening van bovengenoemde David Albright dat onvoorwaardelijke ondertekening door Iran van een Additioneel Protocol bij het Non-Proliferatieverdrag onvoldoende is om een zich ontwikkelende Iraanse nucleaire dreiging te beëindigen omdat een Iran dat zich te allen tijde op korte termijn nucleair kan bewapenen een grote dreiging vormt voor de regionale en internationale veiligheid en dit waarschijnlijk leidt tot een regionale wapenwedloop met ongewisse uitkomst? Wat is uw beleidsreactie daarop?

5. Wat zal, mede in het licht van bovenstaande, de opstelling van Nederland zijn in de bestuursraad van het IAEA bij de volgende bijeenkomst ter voorbereiding van de algemene vergadering van 15 tot 19 september 2003? Bent u in verband met deze belangrijke vergadering bereid deze vragen alsmede de vragen van 7 augustus 2003 vóór 15 september 2003 te beantwoorden?

1 Deze vragen zijn een aanvulling op eerdere vragen van het lid Wilders, ingezonden 7 augustus jl., vraagnr. 2020315770.

2 Bulletin of the atomic scientists, sept/oct. jl., volume 59, nr. 5, blz. 52–58.

3 Zie o.a.: Washington Post, 27 augustus jl./ LA Times, 26 en 27 augustus jl./ Reuters, 27 augustus jl./ Economist, 28 augustus jl.

Vragen Koenders (PvdA) over het 8th International Symposium on advanced materials in Pakistan

2020316780 – 4 september 2003

Vragen van het lid Koenders (PvdA) aan de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris van Economische Zaken over het 8th International Symposium on advanced materials en Dr. A.Q. Khan Research in laboratories. (Ingezonden 4 september 2003)

1. Bent u op de hoogte van het «8th International symposium on advanced materials» in Islamabad, georganiseerd door Dr. A. Q. Khan Research Laboratories¹, en van het feit dat er twee Nederlandse bedrijven op de sponsorlijst van het symposium staan vermeld?²
2. Bent u op de hoogte van de contacten tussen het Pakistaanse nucleaire onderzoekscentrum en de betreffende Nederlandse bedrijven en hoe beoordeelt u deze contacten?
3. Kunt u aangeven hoe de contacten van deze Nederlandse bedrijven met het Pakistaanse nucleaire onderzoekscentrum zich verhouden tot het Nederlandse veiligheidsbeleid zoals beschreven in het Jaarboek Veiligheidsbeleid 2001/2002³, met name ten aanzien van de hernieuwde focus op exportcontroles?
4. Bent u bereid tot een verscherpte controle en adequate maatregelen met betrekking tot dergelijke contacten?

1 www.ktl.vom.pk/isam2003/

2 Persbericht «Campagne tegen Wapenhandel», 3 september jl.

3 Jaarboek Veiligheidsbeleid 2001/2002, hoofdstuk 3 Wapenbeheersing: p. 34–38.

Tweede Kamer

Vragen Van Velzen (SP) over symposium Pakistaans kernwapenlaboratorium

2020316800 – 4 september 2003

Vragen van het lid Van Velzen (SP) aan de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris van Economische Zaken over mogelijke Nederlandse bedrijven en personen bij symposium van Pakistaans kernwapenlaboratorium. (Ingezonden 4 september 2003)

1. Deelt u de mening dat de dr Kahn Laboratoria onderdeel zijn van de Pakistaanse kernwapenindustrie?
2. Deelt u de mening dat de officiële doelstelling van het symposium, dat zegt te streven naar het opbouwen van samenwerking tussen wetenschappers en ingenieurs uit ontwikkelde en ontwikkelingslanden op het gebied van geavanceerde materialen in hoog-technologische industrieën, een voorwendsel kan zijn voor het verder ontwikkelen van de Pakistaanse kernwapenindustrie? Indien neen, waarom niet?
3. Deelt u de mening dat iedere praktische en intellectuele bijdrage aan het vergroten en verbeteren van de Pakistaanse kernbewapening in strijd is met letter en geest van het Non-Proliferatieverdrag en moet worden tegengegaan? Zo ja, wat gaat u hiertegen ondernemen? Indien neen, waarom niet?
4. Vindt u het in het kader van het non-proliferatiebeleid gewenst dat Nederlandse onderzoekers, zoals professor Brabers, deelnemen aan het symposium? Zo neen, wat zult u hiertegen ondernemen? Indien ja, waarom?
5. Deelt u de mening dat de medewerking van Nederlandse bedrijven aan het symposium als Gemco Pakistan en Slebos Research eveneens ongewenst is? Zo ja, wat wilt u ondernemen tegen deze bedrijven? Indien neen, waarom niet?

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van het lid Koenders, ingezonden 4 september 2003.

1 «Nederlandse bedrijven sponsoren symposium Pakistaans kernwapenlab». Uitgave van Campagne tegen Wapenhandel, 3 september jl. <http://www.antenna.nl/amokmar/>

Tweede Kamer

Beantwoording vragen Wilders (VVD) over een Iraanse kernbom

Antwoord van de heer De Hoop Scheffer, minister van Buitenlandse Zaken, op vragen van het lid Wilders (VVD) over een Iraanse kernbom en een meer daadkrachtige en serieuze aanpak van de Nederlandse regering en de EU hiertegen.

Vraag 1

Heeft u kennis genomen van het uitgebreide onderzoek van de Los Angeles Times naar het Iraanse nucleaire bewapeningsprogramma, waaruit zou blijken dat Iran door clandestiene activiteiten al in de laatste fase is om tot de ontwikkeling van een atoombom te komen?1 Wat is uw oordeel daarover?

Antwoord

Ja. Niet alle beweringen uit het artikel kunnen door de Nederlandse regering op grond van eigen bronnen worden getoetst. Niettemin is ook de regering van mening dat de ontwikkelingen op nucleair gebied in Iran zorgwekkend zijn.

Vraag 2

Kunt u op een serieuze en uitgebreide wijze de hoofdlijnen van de conclusies van dit onderzoek bevestigen en daarbij separaat antwoord geven op de volgende concrete deelvragen:

Antwoord

De Regering heeft de gewoonte kamervragen steeds serieus te beantwoorden.

Vraag 2a

Hebben VN-inspecteurs in juni jl. bij testen in Iran vastgesteld dat het nucleaire materiaal 'weapons-grade', ofwel geschikt voor een nucleaire bom, was?

Antwoord

Vanaf begin 2003 wordt door het Internationale Agentschap voor Atoomenergie (IAEA) intensief onderzoek verricht naar het Iraanse nucleaire programma. In het rapport van het IAEA van 6 juni 2003 werd geen melding gemaakt van 'weapons-grade' nucleair materiaal. In het rapport dat Directeur-Generaal ELBaradei op 26 augustus jl. uitbracht wordt gemeld dat in de ultracentrifuge-installatie in Natanz sporen van hoogverrijkt uranium zijn aangetroffen. Volgens Iran zou het gaan om materiaal dat in vanuit het buitenland geleverde centrifuges was achtergebleven. Het rapport spreekt zich niet uit over de specifieke graad van verrijking.

Vraag 2b

Is in juni VN-inspecteurs de toegang geweigerd tot twee grote ruimtes en verboden testen te doen bij een fabriek, de Kalaye Electric Co., en wordt deze fabriek gebruikt voor wapenprogramma's? Zo ja, welke?

Antwoord

Iran heeft juni jl. het verzoek van het IAEA om bij Kalaye Electric Co. milieumonsters te mogen nemen geweigerd. Inmiddels zijn inspecteurs van het IAEA toegelaten tot het betrokken bedrijf en in de gelegenheid gesteld monsters te nemen. De resultaten ervan zijn nog niet bekend. Iran heeft hier volgens eigen zeggen tussen 1997 en 2002 activiteiten op het gebied van assemblage van ultracentrifuges verricht.

Vraag 2c

Heeft Iran materiaal geïmporteerd uit China dat slechts voor een nucleair wapenprogramma van nut kan zijn, en niet voor een civiel nucleair programma? Wanneer en op welke wijze is China hierop aangesproken?

Antwoord

Nederland beschikt niet over eigen informatie dat China dergelijk materiaal aan Iran heeft geleverd. De VS heeft in het verleden China aangesproken op de levering van uraniumhexafluoride aan Iran, naar het schijnt met als resultaat dat dergelijke leveranties niet meer hebben plaatsgevonden.

Uraniumhexafluoride is basismateriaal voor uraniumverrijking door middel van ultracentrifuges, en kan als zodanig zowel voor civiele als voor militaire nucleaire programma's worden benut.

Vraag 2d

Heeft Pakistan, dat over nucleaire wapens beschikt, Iran geholpen bij het nucleaire programma? Wanneer en op welke wijze is Pakistan hierop aangesproken?

Antwoord

Het is de regering bekend dat er aanwijzingen zouden zijn die zouden duiden op mogelijke betrokkenheid van Pakistan of Pakistaanse entiteiten bij het Iraanse nucleaire programma. De regering beschikt echter niet over eigen informatie die betrokkenheid van Pakistan of Pakistaanse entiteiten bij het Iraanse nucleaire programma bevestigt. De regering heeft Pakistan hier niet over aangesproken.

Vraag 2e

Zijn Noord-Koreaanse, Chinese, Russische en Pakistaanse (civiele of militaire) wetenschappers, al dan niet met instemming van hun respectieve regeringen, in Iran werkzaam dan wel werkzaam geweest en is uit deze

landen ook technologie aan Iran geleverd ten behoeve van het Iraanse nucleaire programma? Wanneer en op welke wijze zijn deze landen hierop aangesproken?

Antwoord

Het is de regering bekend dat Russische wetenschappers in Iran actief zijn geweest. Over hun specifieke werkzaamheden is de regering geen nadere informatie bekend, anders dan dat Russische bedrijven betrokken zijn bij de afbouw van de lichtwaterreactor in Bushehr. Over de mogelijke aanwezigheid van Chinese of Pakistaanse wetenschappers heeft de regering geen specifieke informatie. Wat betreft aanwezigheid van Noord-Koreaanse wetenschappers verwijs ik naar het antwoord op vraag 2f. Voorts is het de regering bekend dat Russische en Chinese bedrijven technologie hebben geleverd ten behoeve van de Iraanse nucleaire infrastructuur. Zoals mijn ambtsvoorganger in antwoord op vragen van het lid Wilders van 2 maart 2001 (Vergaderjaar 2000-2001, Aanhangsel, nr. 941) stelde, heeft China de Verenigde Staten in 1997 toegezegd de nucleaire samenwerking met Iran te voltooien en daarna geen nieuwe samenwerking aan te gaan.

Bij herhaling zijn de Russische autoriteiten door de regering aangesproken op de Russische assistentie aan Iran. Ook is de Chinese autoriteiten door de regering gewezen op het belang van het implementeren van strikte exportcontroles.

Vraag 2f

Hebben Noord-Koreaanse technici ook meegewerkt aan de ontwikkeling van de Iraanse Shahab3-raket en aan de thans in ontwikkeling zijnde Shahab-4 raket die een bereik heeft tot diep in Europa?

Antwoord

Op grond van de regering ter beschikking staande informatie kan worden bevestigd dat Noord-Koreaanse technici hebben meegewerkt aan het SHAHAB 3 programma en een mogelijk SHAHAB 4 programma.

Vraag 2g

Heeft Iran het Europese bedrijfsleven benaderd voor producten die met name kunnen dienen in de laatste fasen van het ontwikkelen van nucleaire wapens? Zo ja, welke bedrijven in welke landen en hoe is hier tegen opgetreden?

Antwoord

De landen die zijn aangesloten bij de Nuclear Suppliers Group (NSG) en het Missile Technology Control Regime (MTCR), waaronder alle EU-landen, spannen zich in exporten van proliferatiegevoelig materiaal naar Iran te voorkomen. Een weigering van een exportvergunning wordt met de andere leden van de exportcontroleregimes gedeeld. Dit gebeurt op basis van volledige vertrouwelijkheid, mede om bedrijfsgegevens te beschermen. De regering is derhalve niet in een positie in te gaan op de aard van de goederen, de namen van bedrijven of de landen waarin zij gevestigd zijn.

Vraag 3

Herinnert u zich uw antwoord van 4 augustus 2003 op mijn vragen van 8 juli 2003 waarin u de combinatie van een Iraanse kernwapencapaciteit en ballistische lange afstandsrocketten onder meer een toenemende bedreiging voor het NAVO-grondgebied en een ernstig destabiliserende werking in de regio noemt?

Deelt u de mening dat zelfs zonder die combinatie, dus alleen al het hebben van een nucleaire capaciteit of het hebben van langeafstandsrocketten door Iran reeds een grote bedreiging voor het NAVO-grondgebied betekent en destabiliserend op de regio kan werken?

Antwoord

Ja. Het bezit van een kernwapencapaciteit door Iran is ook zonder een arsenaal van ballistische raketten destabiliserend voor de regio. Het effect ervan beperkt zich ook niet tot de regio en vormt onder meer een groeiende bedreiging voor het NAVO-grondgebied. Hoewel een ballistische raketcapaciteit zonder corresponderende niet-conventionele lading op zichzelf niet een grote strategische betekenis heeft, kan van het bezit ervan, gevoegd bij de *mogelijkheid* dat deze raketten van een niet-conventionele lading zouden worden voorzien, reeds een destabiliserende werking hebben in de regio.

Vraag 4

Bent u in dit licht bereid u in bi- en multilateraal verband persoonlijk actiever, serieus en met meer prioriteit bezig te houden met deze kwestie? Deelt u de mening dat dit ook inhoudt dat naast Iran ook de landen van waaruit steun aan Iran wordt gegeven op dit terrein (zowel als het gaat om de ontwikkeling van een nucleaire capaciteit als de ontwikkeling van langeafstandsrocketten), daarop op de meest kritische wijze dienen te worden aangesproken? Kan de Tweede Kamer een overzicht van de activiteiten en initiatieven die u op dit punt – zowel bilateraal en multilateraal – heeft ontplooid en de komende maanden zal gaan ontplooiën per ommekeer tegemoet zien?

Antwoord

Ik verwerp de opvatting van de vragensteller dat niet voldoende actief zou worden opgetreden in deze kwestie. De ontwikkelingen in Iran hadden en hebben mijn actieve, serieuze en aanhoudende aandacht.

Waar het gaat om het *internationaal kader* waarmee de ontwikkeling en het bezit van massavernietigingswapens wordt teruggedrongen speelt voor wat betreft Iran met name de waarborgovereenkomst die dit land heeft afgesloten met het IAEA en de mate waarin het zich daaraan houdt. Voor wat betreft de door de regering ondernomen activiteiten en initiatieven in de IAEA verwijs ik allereerst naar de beantwoording van de kamervragen van het lid Wilders van 27 maart van dit jaar (Vergaderjaar 2002 – 2003, nr. 1134).

Tijdens de vergadering op 16 juni dit jaar van de bestuursraad van het IAEA, waar Nederland zitting in heeft, is het IAEA opgedragen om een grondig onderzoek te verrichten naar het Iraanse nucleaire programma. Daarnaast is Iran opgeroepen zijn bestaande waarborgovereenkomst met het IAEA uit te breiden, en een Additioneel Protocol af te sluiten, zodat het IAEA onder andere milieumonsters kan nemen om eventuele illegale activiteiten op te sporen.

Voor wat betreft het tweede instrument bij de bestrijding van proliferatie, te weten een *strikte handhaving van de exportcontroleregimes*, is de regering buitengewoon alert op exportvergunningaanvragen bestemd voor Iran, alsmede op exporten van goederen die op zichzelf niet vergunningplichtig zijn, maar die mogelijk zouden kunnen bijdragen aan Iraanse programma's gericht op het verkrijgen van massavernietigingswapens en de ontwikkeling van zijn ballistische raketcapaciteit.

Ten aanzien van de *politieke beïnvloeding* van Iran is vooral van belang dat de EU - als belangrijke handelspartner van Iran – zich als eenheid zal weten op te stellen. Teheran is meerdere malen in bilaterale contacten op de hoogte gebracht van de Nederlandse zorgen over het Iraanse nucleaire programma, ondermeer door de Secretaris-Generaal van Buitenlandse Zaken tijdens zijn bezoek aan Teheran op 16 december 2002, maar de hefboom van de EU zal nodig zijn om werkelijk effect te kunnen sorteren. Veel van mijn aandacht gaat dan ook uit naar het bevorderen van een krachtig EU-standpunt terzake. Ik heb mij ervoor beijverd dat er een harde koppeling zou worden gelegd tussen totstandkoming van een Handels- en Samenwerkingsakkoord tussen de EU en Iran en vooruitgang op een aantal politieke pijnpunten, waaronder zorgen over Iraanse activiteiten op het gebied van massavernietigingswapens. In de Algemene Raad (RAZEB) van mei dit jaar, dus nog voor publicatie van het eerste tussenrapport van DG IAEA El Baradei, heb ik onderstreept dat de EU in zijn relatie met Iran non-proliferatie bovenaan de agenda moet zetten. Daarbij heb ik aangegeven dat gebrek aan voortgang op dit terrein gevolgen dient te hebben voor een handels- en samenwerkingsakkoord. Na de verontrustende inhoud van het tussenrapport van DG El Baradei heb ik een maand later, op de RAZEB van 16 juni jl., deze boodschap nog versterkt door letterlijk te stellen dat het 'not business as usual' kan zijn met Iran zolang de zorgen op proliferatiegebied niet worden weggenomen. Vervolgens heeft mede dankzij Nederland de Europese Raad van Thessaloniki zijn ernstige zorg uitgesproken over een aantal onderdelen van Irans nucleaire programma. Daarbij riep de ER Iran op volledig samen te werken met het IAEA bij al zijn werkzaamheden op nucleair gebied. Ook plaatste de ER de gehele EU-Iran relatie in de context van voortgang op ondermeer het gebied van non-proliferatie. De RAZEB van 21 juli jl. besloot toekomstige stappen in de samenwerking tussen de EU en Iran te bezien in het licht van verdere ontwikkelingen, met name het tweede rapport van DG El Baradei en de daarop volgende discussie in het IAEA.

Vraag 5

Bent u bekend met het door de LA Times genoemde (vertrouwelijke) document van de Franse regering, waarin de Franse regering concludeert dat Iran een verborgen nucleair wapenprogramma heeft en binnen enkele jaren over een nucleaire bom kan beschikken? Is dit document authentiek? Wat is uw oordeel over dit document en de daarin opgenomen conclusies?

Vraag 6

Kunt u de informatie in dit Franse document bevestigen dat Iran geprobeerd heeft verschillende aankopen voor zijn nucleaire wapenprogramma te doen in Frankrijk? Beschikt u over vergelijkbare informatie van andere (Europese) landen? Heeft Iran ook in Nederland bedrijven benaderd, zo ja welke? Is de regering alert op dergelijke aankopen door Iran? Zo ja, hoe?

Antwoord

Het is niet aan de Nederlandse regering zich uit te spreken over de authenticiteit van gerubriceerde documenten van andere landen. Voor het overige verwijs ik gaarne naar de antwoorden op vragen 2g en 4.

Vraag 7

Herinnert u zich dat u in antwoord op de in de vorige vraag genoemde eerdere vragenreeks heeft gesteld dat er aanwijzingen zijn dat de contacten tussen Iran en Libië inzake rakettechnologie de laatste jaren zijn toegenomen? Welke raketten heeft of ontwikkelt Libië thans? Kunt u deze vragen thans uitvoeriger

beantwoorden door meer precies aan te geven wat die aanwijzingen zijn, welke contacten er tussen beide landen plaatsvinden als het gaat om rakettechnologie, wat uw oordeel hierover is en op welke wijze u in bi- en multilateraal verband initiatieven heeft ondernomen dan wel gaat ondernemen om aan deze gevaarlijke contacten een einde te maken?

Antwoord

Ja, zoals eerder gesteld in antwoord op vragen van het lid Wilders van 8 juli jl. (Vergaderjaar 2002-2003, nr.1674) zijn er aanwijzingen dat de contacten tussen Iran en Libië inzake rakettechnologie de laatste jaren zijn toegenomen. Uitvoeriger antwoord op deze vraag kan niet gegeven worden, aangezien het hier vertrouwelijke informatie betreft.

Wat betreft het Libische raketprogramma valt op grond van de regering ter beschikking staande informatie te melden dat het land beschikt over verouderde ballistische raketten van korte dracht en dat het zou streven naar de ontwikkeling van op SCUD technologie gebaseerde raketten van middellange dracht (meer dan 1000 km.)

In het kader van de exportcontroleregimes, met name het Missile Technology Control Regime (MTCR), spant de regering zich ervoor in te voorkomen dat aan een mogelijk raketprogramma gerelateerde goederen naar Libië zouden worden geëxporteerd.

1 Los Angeles Times, 4 augustus jl.

2 Aanhangsel Handelingen nr. 1673, Vergaderjaar 2002-2003.

Tweede Kamer

Vragen Wilders (VVD) over beantwoording vragen Iraans nucleair programma

2020316870 – 8 September 2003

Vragen van het lid Wilders (VVD) aan de minister van Buitenlandse Zaken over de volledige beantwoording van vragen inzake het Iraanse nucleaire programma. (Ingezonden 8 september 2003)

1. Herinnert u zich uw antwoord op vraag 2 van mijn vorige serie over het betreffende onderwerp, namelijk dat de regering de gewoonte heeft Kamervragen steeds serieus te beantwoorden?¹ Hoe rijmt u dit met het gegeven dat u slechts drie van de veertien vragen (vragen 2, 2d en 3 min of meer volledig beantwoordt)?

2. Kunt u alsnog de overige vragen beantwoorden?

1- Wat is uw oordeel over de door velen, waaronder de Iraanse ex-president Banisadr² gedeelde stelling van de Los Angeles Times dat Iran door clandestiene activiteiten al in de laatste fase is om tot de ontwikkeling van een atoombom te komen?³ Kunt u alsnog aangeven of naar uw oordeel Iran dichtbij de ontwikkeling van een atoombom is?

2a- Wilt u alsnog aangeven of het gevonden hoog verrijkte c.q. 20% of meer verrijkte⁴ uranium verrijkt genoeg was voor het maken van een nucleaire bom, zoals in Netwerk werd gesteld?⁵

Deelt u de mening dat het feit, dat het IAEA twee verschillende sporen van hoogverrijkt uranium heeft gevonden, de door u vermelde Iraanse claim dat het gaat om materiaal dat in de geleverde centrifuges was achtergebleven, ondermijnt? Wilt u alsnog hierop ingaan?

2b- Wilt u alsnog in gaan op bronnen die stellen dat de Kadaye Electric Co. compleet verbouwd was vóór inspecteurs naar binnen mochten⁶ als ook op de bewering van Iraniërs in ballingschap dat Kadaye Electric Co. onderdeel is van een geheim nucleair complex?⁷

2c- Kunt u alsnog de vraag beantwoorden wanneer en op welke wijze u China op de levering van nucleair materiaal aan Iran heeft aangesproken?

2e- Hoe rijmt u uw antwoord dat het de regering bekend is dat Russische wetenschappers in Iran actief zijn geweest, met de bewering van de Russische nucleaire expert A. Khlopkov⁸ dat Russische wetenschappers nog steeds in Iran actief zijn?

2f- Hoe verklaart u dat u kennelijk niet op de hoogte bent van het feit dat het SHAHAB-4 programma, door Iran al lang is toegegeven?⁹ Kunt u bevestigen dat ook Russische wetenschappers bij de ontwikkeling van de SHAHAB-4 betrokken zijn?¹⁰

2g- Wilt u alsnog aangeven of Iran het Europese bedrijfsleven heeft benaderd, aangezien dit niet strijdig is met de door u in uw antwoord aangehaalde belangen? Wilt u verder zonder bedrijfsgeheimen te schenden, bijvoorbeeld met een geanonimiseerd overzicht, toch meer inzage geven in de bedrijven die benaderd zijn? Deelt u de mening dat het tenslotte niet om het Europese bedrijfsleven gaat, maar om het vaststellen welke pogingen door Iran zijn gedaan om bepaalde componenten te importeren? Deelt u voorts de mening dat de

relevantie van de vaststelling wordt bevestigd door uitspraken van de Iraanse ex-president Banisadr dat Iran dichtbij de ontwikkeling van een Atoombom is als het deze componenten geleverd krijgt?¹¹

4- Kunt u alsnog aangeven welke acties u wanneer in bilateraal verband heeft ondernomen en de komende maanden zult gaan ondernemen?

5- Wilt u aangeven of Nederland op de «NSG 2003 plenary» te Pusan vertegenwoordigd was? Zo neen, waarom niet? Zo ja, door wie en wanneer? Wat was de inhoud van deze bijeenkomst? Heeft Frankrijk hierbij een presentatie gehouden in overeenkomst met genoemd document? Beschikt u over dit document? Zo ja, kunt u alsnog bevestigen dat dit een document van de Franse regering is? Zo neen, wilt u de Franse regering vragen of dit document inderdaad van de Franse regering afkomstig is? Kunt u vervolgens alsnog uw oordeel over dit document alsmede de in dit document opgenomen conclusies geven?

6- Zie 5.

7- Betekent uw antwoord dat u in bilateraal verband geen enkele actie heeft ondernomen?

3. Deelt u de analyse van de Russische nucleaire expert A. Khlopkov dat Iran in 2005 over 5.000 centrifuges kan beschikken, wat voldoende is voor het maken van twee atoombommen per jaar?¹²

4. Kunt u aangeven waarom de Kamer door de media beter lijkt te worden geïnformeerd dan door de regering?

5. Is er tijdens uw bezoek met de minister-president aan president Bush, op 2 september 2003, gesproken over Iran? Zo neen, waarom niet? Zo ja, wat is besproken en heeft u de president wel volledig geïnformeerd? Hoe groot achten de Verenigde Staten de Iraanse nucleaire dreiging?

6. Is het waar dat de ernst van de inhoud van het op 26 augustus 2003 uitgebrachte rapport van directeur-generaal van het IAEA, El Baradei, niet overeenstemt met de terughoudende conclusies van dit rapport?

7. Wat is uw mening over het oordeel van IAEA-directeur-generaal El Baradei dat de nucleaire installatie in Natanz geschikt is voor de fabricage van atoomwapens?¹³

8. Hoe verklaart u dat de installatie in Natanz, ondanks inspecties van het IAEA, tot een jaar geleden onontdekt bleef? Hoe waterdicht maakt dit de inspecties?

1 Beantwoording vragen van het lid Wilders over een Iraanse kernbom, 3 september jl.

2 Netwerk, 3 september jl.

3 zie mijn vragen d.d. 1 september jl.

4 The Economist 28 augustus jl.

5 Netwerk, 3 september jl.

6 O.a. LATimes, 27 augustus jl. en Netwerk, 3 september jl.

7 LATimes, 27 augustus jl.

8 Netwerk, 3 september jl.

9 Netwerk, 3 september jl.

10 Netwerk, 3 september jl.

11 Netwerk, 3 september jl.

12 Netwerk, 3 september jl.

13 Interview met El Baradei in de Stern, 28 augustus jl.

Tweede Kamer

Kamervragen Karimi (GroenLinks) over het nucleaire programma van Pakistan

2020316970 – 10 september 2003

Vragen van het lid Karimi (GroenLinks) aan de minister van Buitenlandse Zaken en de staatssecretaris van Economische Zaken over het nucleaire programma van Pakistan. (Ingezonden 10 september 2003)

1. Herinnert u zich uw uitspraak waarin u stelt dat «multilateralisme met tanden nodig is» om de dreiging van massavernietigingswapens het hoofd te bieden?¹

2. Op welke wijze wordt Pakistan bilateraal en multilateraal onder druk gezet als het gaat om haar omstrede nucleaire programma?

3. Deelt u de mening dat een Pakistaanse ratificatie van het Non-Proliferatie Verdrag (NPV) noodzakelijk is? Zo ja, op welke wijze wordt Pakistan bilateraal dan wel multilateraal aangespoord verdragspartij van het NPV te worden?

4. Hoe beoordeelt u het feit dat Pakistan als kernmacht nog steeds verdreven actieve facties van de Taliban en andere tegenstanders van president Karzai militair ondersteunt?

5. Is het u bekend dat prof. S.H. Keshmiri uit Iran zitting heeft in het «internationale wetenschappelijke comité» van de symposiumorganisatie «8th International symposium on advanced materials»?² Hoe beoordeelt u de deelname van een Iraanse wetenschapper aan het symposium ISAM 2003 in het licht van de huidige omstrede Iraanse nucleaire ontwikkelingen?

6. Wat zijn de Nederlandse dan wel Europese mogelijkheden om bedrijven en personen te verhinderen deel te nemen aan ISAM 2003?

Toelichting:

Betreft aanvullende vragen op de eerder door de leden Koenders (03/09) en Van Velzen (03/09) over dit onderwerp gestelde vragen.

1 De Volkskrant, 23 augustus jl.

2 «ISAM 2003: 8th International symposium on advanced materials» te Pakistan.

Tweede Kamer

Kamervragen Ormel (CDA) over Saoedi-Arabië en kernwapens Vraagnummer 2030400270

Vragen van het lid Ormel (CDA) aan de minister van Buitenlandse Zaken over het bericht dat Saoedi-Arabië het aanschaffen van kernwapens overweegt. (Ingezonden 19 september 2003)

1. Is het waar dat Saoedi-Arabië overweegt kernwapens aan te schaffen?¹ Zo ja, wat betekent dit voor de situatie in het Midden-Oosten?
2. Is er overleg tussen Saoedi-Arabië en het Internationaal Atoom Energie Agentschap (IAEA)? Zo neen, waarom niet? Zo ja, hoe verloopt dit overleg?
3. Onderneemt u initiatieven om deze zorgelijke ontwikkeling zo spoedig mogelijk in internationaal verband te bespreken? Zo neen, waarom niet? Zo ja, welke?

1 Volkskrant, 18 september jl.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Beantwoording verzoek (03-BuZa-47) inzake het verslag van de reis van de Minister President en Minister van Buitenlandse Zaken aan Washington

DWH/NM-186/03 – 22 september 2003

[...]

Non-proliferatie en de multilaterale regimes

Met een aantal (huidige en voormalige) beleidsfunctionarissen wisselde ik van gedachten over non-proliferatie en het belang van effectieve multilaterale instellingen. Hierbij kwam ter sprake dat een cultuuromslag nodig is. Internationaalrechtelijke mogelijkheden - bepaald door precedenten, maar (nog) niet aangepast aan 'post 9/11' - kunnen worden uitgebouwd om tegemoet te komen aan de nieuwe uitdagingen. Het 'Proliferation Security Initiative' en uitbouw van de exportcontroleregimes vormen goede voorbeelden daarvan. De VS zijn in de ogen van de regering onmisbaar in ieder effectief multilateraal systeem. Een specifiek probleem daarbij is dat landen als India en Pakistan zich verschuilen achter de VS-positie als het gaat om deelname aan het Alomvattend Kernstopverdrag.

Noord-Korea en Iran

De regimes in Noord-Korea en Iran blijven volgens de VS op nucleair gebied onverantwoordelijk gedrag vertonen. Noord-Korea staat geïsoleerd, maar er bestaat hoop dat het zes-landen-overleg resultaten oplevert. Onze gesprekspartners gaven aan ten aanzien van Iran vooral te hopen op veranderingen van binnen uit.

[...]

Beantwoording Kamervragen Karimi (GroenLinks) over mininukes

DVB/NN-310/03 – 24 september 2003

Antwoord van de heer De Hoop Scheffer, Minister van Buitenlandse Zaken, op vragen van het lid Karimi over een mogelijk nieuw soort kernwapens, de “mininukes”.

Vraag 1

Wat is de actuele stand van zaken met betrekking tot de behandeling van een nieuwe wet in het Amerikaans Congres, die voorziet in de bouw van een nieuw soort kernwapen, de zogenaamde mininukes, en het versneld testen ervan?

Antwoord

Het Amerikaanse Congres heeft in 1993 een wetsbepaling aangenomen (*Spratt/Furse amendment*) die onderzoek naar, alsmede ontwikkeling en productie van kernwapens met een explosieve waarde van minder dan 5 Kiloton verbod. Dit jaar zijn, in het kader van de goedkeuringsprocedure van de Defensiebegroting, in zowel de Senaat als het Huis van Afgevaardigden amendementen aangenomen die het verbod op onderzoek naar dergelijke wapens opheffen. Overigens zal definitieve afronding van de begroting waarschijnlijk pas dit najaar geschieden. Voor eventuele plannen voor ontwikkeling en productie van kernwapens met een explosieve waarde van minder dan 5 Kiloton dient de Administratie, ook na aanneming van een aldus geamendeerde begroting, nog steeds apart toestemming van het Congres te verkrijgen.

Vraag 2

Deelt u de mening dat de ontwikkelingen rondom de “mininukes” de totstandkoming van het Teststopverdrag verhinderen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Op zichzelf verhindert onderzoek naar kernwapens met een explosieve waarde van minder dan 5 Kiloton de inwerkingtreding van het Alomvattend Kernstopverdrag niet. Er is echter wel een verband tussen beide: Zolang een aantal landen, waaronder de Verenigde Staten, het Alomvattend Kernstopverdrag niet ratificeert, kan het verdrag niet in werking treden. Een van de bezwaren van de Amerikaanse regering tegen het Alomvattend Kernstopverdrag is dat zij daarmee niet meer de mogelijkheid zou hebben bijvoorbeeld nieuwe kernwapens met een explosieve waarde van minder dan 5 Kiloton te testen indien men een besluit daartoe noodzakelijk zou achten voor de staatsveiligheid. De discussie in de Verenigde Staten over de mogelijke noodzaak van kernwapens met een explosieve waarde van minder dan 5 Kt. vergemakkelijkt de inwerkingtreding van het Alomvattend Kernstopverdrag dus niet.

Vraag 3

Bent u voornemens tijdens uw aanstaande bezoek aan de Amerikaanse president uw zorgen uit te spreken over de ontwikkelingen rondom de “mininukes” en tevens een krachtig pleidooi te houden voor de noodzaak van de Amerikaanse ratificatie van het teststopverdrag? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Tijdens het bezoek van de Minister-President en mijzelf aan Washington is gewezen op het belang van versterking van het multilaterale non-proliferatieregime. Zo biedt de niet-ratificatie door de Verenigde Staten van het Alomvattend Kernstopverdrag ondermeer landen als India en Pakistan een politiek alibi om het verdrag niet te ondertekenen. Overigens is goedkeuring van het verdrag tijdens de vorige Administratie afgestuit op een weigering van de Senaat.

De Nederlandse regering doet er alles aan om de inwerkingtreding van het Alomvattend Kernstopverdrag te bevorderen. Vorig jaar ben ik mede-initiatiefnemer geweest van een ministeriële verklaring, afgelegd in New York tijdens de bijeenkomst van verdragspartijen bij het Alomvattend Kernstopverdrag. In deze verklaring werd het belang van het verdrag en zijn spoedige inwerkingtreding met kracht gepresenteerd. Dit jaar heeft Nederland tijdens de jongste bijeenkomst van verdragspartijen aangeboden personele expertise aan de organisatie van het Alomvattend Kernstopverdrag ter beschikking te blijven stellen. Vermeldenswaardig is het aanbod om de tijdens het Nederlandse voorzitterschap van de slotonderhandelingen over het verdrag opgedane ervaring aan de verdragspartijen in te zetten door benoeming van een Speciale Vertegenwoordiger. Daarnaast zet de Europese Unie in haar geheel zich sterk in voor het bevorderen van de spoedige inwerkingtreding van het verdrag.

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Kamerbrief richtlijnen Koninkrijksdelegatie naar de 58e zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties

DVF/PJ-256/03 – 18 september 2003

[...]

Verslag van de 57e Assemblee van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (periode september tot en met december 2002)

[...]

Eerste Commissie

Algemeen

De zitting van de Eerste Commissie heeft dit jaar een gevarieerd beeld gegeven. Er zijn enkele nieuwe kwesties aan de orde gekomen en belangwekkende nieuwe resoluties ingediend waaronder een Nederlandse resolutie over nationale wetgeving inzake overdracht van wapens, militair materieel en ‘dual-use’ goederen en technologie. Tegelijkertijd is een groot deel van de debatten een herhaling van zetten van voorgaande jaren geweest.

Thema's die in vele interventies in het algemeen en thematisch debat voorkwamen, waren nucleaire ontwapening, strategische kernwapens, raketten, ontplofbare oorlogsresten (ERW) en de naleving van verdragen.

Nucleaire onderwerpen

De Nieuwe Agenda Groep (NAG) diende dit jaar twee resoluties in over nucleaire ontwapening: ‘Towards a Nuclear Free World: the Need for a New Agenda’ en ‘Reductions of Non-strategic Nuclear Weapons’. De traditionele resolutie van de NAG over een kernwapenvrije wereld was dit jaar op veel punten scherper geformuleerd dan twee jaar geleden. Nederland heeft samen met enkele partners gepoogd de tekst op enkele punten aan te passen om een voorstem zoals twee jaar geleden mogelijk te maken. De NAG toonde zich dit jaar echter niet bereid fundamentele wijzigingen door te voeren. Een groot deel van de westerse landen heeft zich op de resolutie onthouden.

In de resolutie over Tactische Nucleaire Wapens (TNW's) werden de Verenigde Staten en Rusland opgeroepen te beginnen met onderhandelingen over de vermindering van TNW's. De resolutie kon echter niet op steun rekenen van de Verenigde Staten en Rusland, hetgeen de bruikbaarheid ernstig aantastte. Daarnaast werd in de resolutie geen onderscheid gemaakt tussen de status van de TNW's van Rusland en die van de VS met betrekking tot de veiligheid en operationaliteit daarvan. De resolutie leverde om deze redenen een groot aantal onthoudingen op van westerse landen, waaronder Nederland.

Evenals voorgaande jaren heeft Nederland zich sterk gemaakt voor de resolutie over spoedige inwerkingtreding van het Kernstopverdrag (CTBT). De Verenigde Staten heeft als enig land op deze resolutie een tegenstem uitgebracht.

Nederland heeft een resolutie van de Verenigde Staten inzake de naleving van verdragen mede-ingediend. De resolutie verwierf consensus.

Een resolutie van Irak over de vermeende desastreuze effecten van verarmd uranium, ten onrechte onder het nucleaire hoofdstuk geplaatst, werd in de Eerste Commissie verworpen.

Overbrengingsmiddelen / raketten

Nederland heeft samen met EU-partners in de Eerste Commissie de aandacht gevestigd op de conferentie van november 2002 ten behoeve van de lancering van de ‘International Code of Conduct against the proliferation of ballistic missiles’ (ICOC).

De tekst van de Iraanse rakettenresolutie bleef dit jaar ongewijzigd. Vanwege de ICOC kwam de resolutie wel in een ander licht te staan. Nederland heeft het ontbreken van enige referentie naar de ICOC met Iran aangekaart.

Chemische en Biologische wapens

Slechts in algemene termen werd door landen ingegaan op de thema chemische en biologische wapens. De resoluties over het Chemische Wapens Verdrag en het Biologische Wapens Verdrag zijn wederom met consensus aangenomen.

[...]

"Richtlijnen AVVN"

[...]

3. Eerste Commissie [6-31 oktober 2003]

De Eerste Commissie, die belast is met ontwapening en internationale veiligheid, behandelt zowel onderwerpen gerelateerd aan massavernietigingswapens als aan conventionele wapens. Nederland zal zich actief inzetten voor consensus op prioritaire onderwerpen als non-proliferatie, kernontwapening, kleine wapens en anti-personeel mijnen. De Nederlandse delegatie zal bevorderen, dat de aanzetten die zijn overeengekomen in Thessaloniki m.b.t. een non-proliferatie actieplan, zoveel mogelijk zullen leiden tot eensgezind en krachtig EU-optreden. Daarnaast zal het wederom zoveel mogelijk steun trachten te verwerven voor de traditioneel door Nederland namens de Europese Unie in te dienen ontwerp-resolutie inzake openheid in bewapening.

3.1 Massavernietigingswapens

3.1.1 Nucleaire non-proliferatie en kernontwapening

Non-proliferatie is het afgelopen jaar met de crises rond Irak en Noord-Korea duidelijk op de agenda van de wereldpolitiek gekomen. De tweede PrepCom voor de 2005 Toetsingsconferentie van het Non-proliferatie Verdrag (NPV), van april 2003, richtte zich dan ook voornamelijk op universaliteit en naleving. Inzet van de delegatie voor de Eerste Commissie dient te zijn het belang van universaliteit en de naleving van verdragsverplichtingen te benadrukken. Internationale afspraken, ook op ontwapeningsgebied, dienen niet vrijblijvend te zijn (multilateralisme met 'tanden'). Daarnaast kan de noodzaak van het uitvoeren van de stappen uit het NPV-actieprogramma worden onderstreept.

De Nieuwe Agenda Groep (NAG) diende vorig jaar twee resoluties over nucleaire ontwapening in ("Towards a Nuclear Free World: the Need for a New Agenda" en "Reductions of Non-strategic Nuclear Weapons"). De traditionele resolutie van de NAG over een kernwapenvrije wereld was op veel punten scherper geformuleerd dan twee jaar daarvoor. Nederland heeft samen met enkele partners gepoogd de tekst op enkele punten aan te passen om een voorstel zoals in 2000 mogelijk te maken. De NAG was echter niet bereid de benodigde wijzigingen door te voeren. Nederland zal ook ditmaal in gesprek treden met de NAG om gewenste aanpassingen van de tekst te bewerkstelligen.

In de resolutie over Tactische Nucleaire Wapens (TNW's) werden de Verenigde Staten en Rusland vorig jaar opgeroepen te beginnen met onderhandelingen over de vermindering van TNW's. De resolutie kon echter niet op steun rekenen van de VS en de RF, hetgeen de bruikbaarheid ernstig aantastte. Daarnaast werd in de resolutie geen onderscheid gemaakt tussen de status van de TNW's van Rusland en die van de VS m.b.t. veiligheid en het gevechtsklaar zijn operationaliteit van de wapens. Nederland zal bij de Eerste Commissie moeten bezien of in een eventuele nieuwe versie deze problemen worden aangepakt.

Evenals voorgaande jaren zal Nederland pleiten voor een resolutie over spoedige inwerkingtreding van het Kernstopverdrag (CTBT). Het is echter de verwachting dat de Verenigde Staten zijn harde standpunt t.o.v. ratificatie van het Kernstopverdrag zal blijven innemen.

Inzake het Fissile Material Cut-off Treaty (FMCT) zal Nederland zich dit jaar, mede in het licht van onze initiatieven in Genève, wederom uitspreken voor onmiddellijke en onvoorwaardelijke aanvang en spoedige afronding van de onderhandelingen over een verdrag over de productie van splijtstoffen. Vorig jaar werd deze resolutie zonder stemming aangenomen. Dit resultaat dient geconsolideerd te worden.

Gelet op de situatie in het Midden Oosten is een verscherping van de tegen Israël gerichte taal in de Egyptische resolutie ten aanzien van het risico van nucleaire proliferatie in het Midden Oosten een mogelijkheid. Er dient gestreefd te worden naar een gebalanceerde tekst die een voorstel van de gehele Europese Unie kan krijgen.

3.1.2 Overige massavernietigingswapens

Het afgelopen jaar heeft Nederland een resolutie over nationale wetgeving inzake overdracht van wapens, militair materieel en 'dual-use' goederen en technologie ingediend. Met de aanneming van deze resolutie is een universele norm gesteld dat de VN leden effectieve nationale wetgeving dienen te ontwikkelen voor controle

op overdrachten van wapens en dual-use goederen. Bovendien werden lidstaten in de resolutie verzocht hun nationale wetgeving op dit gebied aan de VN te rapporteren. Dit jaar zal deze resolutie wederom worden ingediend.

Op het gebied van chemische wapens zal wederom een resolutie inzake de nakoming van de verplichtingen van het Chemisch Wapens Verdrag worden ingediend. Deze wordt door Nederland als gastland van de Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens van harte ondersteund.

3.1.3 Overbrengingsmiddelen / raketten

Nederland zal samen met EU-partners de The Hague Code of Conduct against the proliferation of ballistic missiles (HCOOC) opnieuw onder de aandacht brengen.

TOESPRAAK DE HOOP SCHEFFER VOOR ALGEMENE VERGADERING VERENIGDE NATIES

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Address by the Minister of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands, H.E. Mr. Jaap de Hoop Scheffer

58th session of the UN General Assembly
New York – 26 September 2003

[...]

Weapons of mass destruction are the other direct threat: an even worse threat if such weapons were to fall into the hands of terrorists.

[...]

What all these threats have in common is that they do not stop at national borders. Their often lethal consequences affect groups of countries, whole continents or even the entire planet. The only way to tackle them is by collective action. Enforcement and implementation are key!

But do we have the capacity to take such action? Is the existing multilateral system, its institutions and rules, capable of responding to the “hard threats” and “soft threats” we are facing? I doubt it. Take the growing danger of the proliferation of nuclear weapons. Can we allow a few countries to reject the rules agreed to by 187 other countries? Can we run the risk of countries turning into suppliers of nuclear arms to terrorist organisations? No, we cannot. And if today’s rules cannot avert states putting humanity at risk, we must tighten those rules. And we must be ready to collectively enforce them.

I therefore welcome President Bush’s proposal for a binding Security Council resolution, tightening up the non-proliferation rules. I suggest that we build on existing export control regimes and make them universal and legally binding. This approach would be in line with the successful example of UN Security Council Resolution 1373, containing binding obligations for states to take action against terrorism. Other elements in a more forceful multilateral system are: greater attention to conflict prevention, better use of sanctions (“smart sanctions”), an upgrading of the International Atomic Energy Agency’s inspections regime and, as suggested by President Chirac, a permanent instrument for inspections at the disposal of the Security Council.

[...]

As the Italian Presidency of the European Union illustrated in its intervention here some days ago, the UN can count on the European Union in the quest for robust multilateralism. As a Member State of the Union, the Netherlands fully endorses the Presidency’s statement. The European Union’s new emphasis on countering the proliferation of weapons of mass destruction in its common foreign and security policy is an example of how we want to be in the vanguard of our common efforts.

[...]

VERSLAG WERKBEZOEK IRAN

Tweede Kamer

Verslag van een werkbezoek van een delegatie uit de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken aan de Islamitische Republiek Iran (23 tot en met 31 mei 2003)

Een delegatie uit de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft van 23 tot en met 31 mei 2003 een werkbezoek gebracht aan de Islamitische Republiek Iran. De delegatie bestond uit de leden De Haan (CDA; delegatieleider), Ormel (CDA), Timmermans (PvdA), Fierens (PvdA), Wilders (VVD), Karimi (GroenLinks) en Van der Staaij (SGP). De delegatie werd vergezeld door de griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken, de heer Van Oort.

Doel van het werkbezoek was het vergaren van informatie over de mate waarin in Iran de mensenrechten (inclusief vrouwenrechten en godsdienstvrijheid) in acht worden genomen alsmede over de humanitaire opvang van vluchtelingen uit Afghanistan en Irak, het Iraanse buitenlandse beleid ten aanzien van Afghanistan, de Verenigde Staten, Europa en het vredesproces in het Midden-Oosten, de Iraanse positie ten aanzien van internationaal terrorisme, het Iraanse drugs(bestrijdings)beleid en het Iraanse nucleaire programma.

[...]

Zaterdag, 24 mei 2003

[...]

Gesprek met de algemeen secretaris van de Hoge Raad van Nationale Veiligheid, dr Hassan Rouhani

[...]

De heer Rouhani stelt dat Iran bereid is te streven naar ontspanning van de huidige relatie met de Verenigde Staten, maar dat de uitspraken van de Bush-administratie de huidige relatie aan beide zijden eerder verscherpt dan verzacht. Het door de Verenigde Staten gevoerde buitenlandse beleid ten aanzien van de Golfregio baart Iran grote zorgen en lijkt de Iraanse belangen niet te dienen.

De heer Rouhani geeft aan dat het door Israël gevoerde buitenlandse beleid Iran evenzeer zorgen baart, zeker gezien het feit dat Israël over grote bronnen massavernietigingswapens beschikt. Spreker benadrukt dat de inzet van Iran in internationale gremia een Midden-Oosten zonder massavernietigingswapens is en acht het betreuwenswaardig dat Israël geen enkel lidmaatschap kent van enige conventie met betrekking tot massavernietigingswapens.

[...] Gevraagd naar het Iraanse nucleaire programma in relatie tot het streven naar een massavernietigingswapenvrij Midden-Oosten, stelt de heer Rouhani zich op het standpunt dat Iran niet met Israël mag worden vergeleken daar Iran partij is bij alle op nucleair terrein bestaande verdragen.

De heer Rouhani zegt onaangenaam verrast te zijn met de door de delegatie gesuggereerde relatie tussen het Iraanse nucleaire programma en de (mogelijke) ontwikkeling van massavernietigingswapens. Een dergelijke suggestie staat volgens spreker immers haaks tegenover het streven van Iran naar een massavernietigingswapenvrij Midden-Oosten. De heer Rouhani benadrukt dat Iran reeds in 1970 partij is bij het Non-Proliferatieverdrag (NPV) en zich sindsdien altijd een loyale verdragspartij heeft betoond. Voorts kent het voor vreedzame energieopwekkingsdoeleinden bedoelde nucleaire programma volgens spreker een zeer transparante werkwijze, die onder permanent toezicht van de IAEA staat.

Verwijzend naar het eerder genoemde NPV, dat de overdracht van nucleaire technologie van geïndustrialiseerde verdragspartijen naar nietgeïndustrialiseerde verdragspartijen mogelijk maakt, zegt de heer Rouhani er geen geheim van te willen maken dat Iran verbitterd is over de sinds het uitroepen van de Islamitische Republiek Iran in 1979 door de Verenigde Staten uitgevaardigde en onder de andere geïndustrialiseerde verdragspartijen gepropageerde nucleaire boycot van Iran. Met de weigering van de aanvaarding van het zogenaamde «Additionele Protocol», dat strengere inspecties van de IAEA voorstaat, zegt Iran volgens spreker niet te willen toegeven aan zionistische propaganda.

[...]

Zondag, 25 mei 2003

Gesprek met de onderminister van Buitenlandse Zaken, belast met het buitenlandse beleid ten aanzien van Europa en de Verenigde Staten, de heer Ali Ahani

[...]

Ten aanzien van de aan Iran toegeschreven poging tot het produceren van massavernietigingswapens, geeft de heer Ahani aan dat Iran elk gebruik en elke ontwikkeling in de richting van massavernietigingswapens veroordeelt. Iran streeft naar een nucleairvrije regio, met uitzondering van voor energiedoeleinden bedoelde kerncentrales die onder toezicht van de IAEA staan. De heer Ahani acht de kritiek van de Verenigde Staten op het nucleaire programma hypocriet daar de Verenigde Staten vóór de Revolutie Iran juist heeft ondersteund bij het opwekken van kernenergie. Het argument dat Iran over voldoende energiebronnen beschikt geldt volgens spreker evenzeer voor de Verenigde Staten. De kritiek dat Iran de IAEA niet tijdig zou hebben ingelicht acht de heer Ahani ook onterecht; volgens spreker is de IAEA 188 dagen voor de start ingelicht. Ter voorkoming van toekomstige misverstanden deelt de heer Ahani de delegatie mee dat Iran de IAEA zojuist extra toezeggingen heeft gedaan. [...]

Nuclear Planning Group

Ministerial Meeting of the Defence Planning Committee and the Nuclear Planning Group held in Brussels on Thursday, 12 June 2003

Final Communiqué

1. The Defence Planning Committee and Nuclear Planning Group of the North Atlantic Treaty Organisation met in Ministerial Session in Brussels on 12 June 2003. Our colleagues from the seven countries invited to join the Alliance took part in our discussions in the Defence Planning Committee.

[...]

10. At this, our first meeting as Nuclear Planning Group after the Prague Summit, we reviewed the status of NATO's nuclear forces and addressed related issues and activities. We reaffirmed the principles underpinning NATO's nuclear forces as set out in the Alliance's Strategic Concept. We continue to place great value on the nuclear forces based in Europe and committed to NATO, which provide an essential political and military linkage between the European and the North American members of the Alliance.

11. We welcomed the recent entry into force of the May 2002 Moscow Treaty between the United States and Russia on Strategic Offensive Reductions. We agreed that this Treaty represents an important step in establishing more favourable conditions for actively promoting security and cooperation, and enhancing international stability.

12. The Alliance's goal to enhance global security will continue to be strengthened through our support for arms control and non-proliferation. In this regard, we expressed concern over violations of the Nuclear Non-Proliferation Treaty regime and, in particular, over recent pronouncements by the Democratic Peoples' Republic of Korea that it had withdrawn from the Treaty and that it was in possession of nuclear weapons. We strongly urged it to dismantle immediately any nuclear weapons programme in a verifiable, transparent and irreversible manner. We urge all nations to continue to work together to stop the proliferation of nuclear weapons. We reaffirmed our determination to contribute to the implementation of the conclusions of the 2000 NPT Review Conference and welcomed the accession of Cuba and East Timor to the Treaty.

13. We welcome the invitation extended to Bulgaria, Estonia, Latvia, Lithuania, Romania, Slovakia and Slovenia and look forward to meeting them in this forum as full Alliance members. We endorsed a time-phased programme to inform them about Alliance nuclear issues, designed specifically to prepare them to participate effectively in discussions of Alliance nuclear policy when they are members. Given their full support of NATO's Strategic Concept, including the essential role that nuclear forces play in the Alliance's strategy of preservation of peace and prevention of war or any kind of coercion, the new members will strengthen security for all in the Euro-Atlantic area.

14. We noted with satisfaction that, based on our guidance issued in June last year, NATO's dual-capable aircraft posture has been further adapted and readiness requirements for these aircraft have been further relaxed. We welcome the ongoing work of the High Level Group as it continues to discuss deterrence requirements in the new security environment and to provide advice to Ministers as appropriate.

15. We welcomed the agreement with the Russian Federation on a Work Plan for nuclear experts' consultations under the auspices of the NATO-Russia Council. We agree with the plan to focus in the near term on nuclear weapons safety and security, but we also expressed our strong view that the nuclear Confidence and Security Building Measures proposed by NATO in December 2000 should be addressed in these consultations. We look forward to the next practical steps to further implement this important Work Plan.

NAVO PARLEMENTAIRE ASSEMBLEE

NATO Parliamentary Assemblée

NATO PA to meet in Orlando, Florida – November 7 to 11, 2003

10 September 2003

The 49th Annual Session of the NATO Parliamentary Assembly (NATO PA) will be held in Orlando, Florida, USA from Friday November 7 to Tuesday November 11 (incl.).

The session will be held at the Orange County Convention Center (North Complex) and will comprise meetings of the 5 Committees (Civil Dimension of Security; Defence and Security; Economics and Security; Political and Science and Technology) on Saturday and Sunday November 8 and 9 to be followed by a Plenary Session on Tuesday November 11.

The Plenary Session will feature keynote addresses by leading members of the US administration and the NATO Secretary General, Lord George Robertson and also debate a series of Resolutions submitted by the Committees on key Alliance issues such as the threat from weapons of mass destruction (wmd), NATO's role in Afghanistan and the Balkans, NATO reform, the forthcoming enlargement of NATO, the effect on US-European relations of the Iraq conflict, etc.

The Orlando Session will be attended by 300(approx.) legislators from the 19 NATO member states and the 20 associate member states.

Draft programme

Friday 7 November

14.30 - 15.30: Meeting of the Secretaries of Delegations

16.00 - 17.30: Meeting of the NATO - Russia Parliamentary Standing Committee (for members of the Standing Committee and the leaders of the Russian Federation Delegation only)

Saturday 8 November

8.00 - 9.00: Meetings of the political groups

Conservative, Christian Democrat and Associates

Liberal, Democratic and Reform

Socialist

9.15 - 13.00:

Meeting of the Committee on the Civil Dimension of Security

Meeting of the Defence and Security Committee

Meeting of the Economics & Security Committee

Meeting of the Political Committee

14.30 - 18.00: Resumption of committee meetings

Sunday 9 November

9.00 - 13.00:

Meeting of the Committee on the Civil Dimension of Security

Meeting of the Defence and Security Committee

Meeting of the Science and Technology Committee

Meeting of the Political Committee

14.30 - 18.00: Resumption of the committee meetings

Monday 10 November

9.00 - 11.30: Meeting of the Standing Committee

Tuesday 11 November

9.00: Opening Ceremony of the 49th Annual Session

Address by Hon. Doug Bereuter, President of the NATO Parliamentary Assembly

Addresses by select senior U.S. administration officials (tbc)

Address by the Rt Hon. the Lord Robertson of Port Ellen, Secretary General of NATO and Chairman of the North Atlantic Council

11.30: Plenary sitting

Election of officers of the Assembly

Report by the Secretary General on Priorities and Activities

Report by Mr Lothar Ibrügger, Treasurer of the Assembly, and vote on the 2004 budget

12.30: Break

14.00: Resumption of the Plenary Sitting

Presentation by representatives from inter-parliamentary assemblies

Debate and vote on committee resolutions

19.00: Closure of the Plenary Sitting

NATO Parliamentary Assemblée

2003 Spring Session Draft Reports

Spring 2003

You can view or download a full copy of the report in Word 2000 format by going to the end of the report and clicking on 'download' at the website www.nato-pa.int

Until these documents have been approved, they represent only the views of the Rapporteur.

48 CC 03 E - Civil Protection, A General Overview

49 CCDG 03 E - Organised Crime – Drug And Human Trafficking In Europe

50 CC 03 E - Protecting Civilians Against Terrorism Within The New Nato Military Concept For Defence

51 DSC 03 E - The Iraqi Crisis And Its Impact On The Alliance

52 DSCFC 03 E - Invited Nato Members' Progress On Military Reforms

53 DSCTC 03 E - Reform Of Nato Command Structure And The Nato Response Force

54 DSC 03 E - Progress In The War Against Terrorism

55 EC 03 E - Economic Development Through The Lens Of Security

56 ECEW 03 E - The Russian Economy Under President Putin

57 ECTER 03 E - The Doha Negotiations: Economic Development And The Transatlantic Trade Relationship

58 PC 03 E - Tackling Iraq - Questions And Implications For The Alliance

59 PCCEE 03 E - Alliance Partnerships: Projecting Stability Beyond Nato's Central And Eastern Borders

60 PCTR 03 E - Transatlantic Security Perceptions And Europe's Contribution To The Alliance

61 STC 03 E - Non-Proliferation In The 21st Century: A Transatlantic Agenda

62 STCMT 03 E - Weapons In Space And Global Security

TOESPRAKEN ANNAN EN BUSH

Secretaris-Generaal VN

Secretary-General's remarks to the Ministerial Meeting of the Security Council on Justice and the Rule of Law : The United Nations Role

New York, New York – 23 September 2003

Mr. President, Excellencies,

This Council has a heavy responsibility to promote justice and the rule of law in its efforts to maintain international peace and security. This applies both internationally and in rebuilding shattered societies.

It is the latter that I wish to speak about today. The United Nations, through many complex operations, has learned that the rule of law is not a luxury, and that justice is not a side issue.

We have seen people lose faith in a peace process when they do not feel safe from crime, or secure in returning to their homes, or able to start rebuilding the elements of a normal life, or confident that the injustices of the past will be addressed.

We have seen that, without credible machinery to enforce the law and resolve disputes, people resort to violent or illegal means.

And we have seen that elections held when the rule of law is too fragile seldom lead to lasting democratic governance.

In addressing these issues, sensitive questions are involved – questions of sovereignty, tradition and security, of justice and reconciliation. The task is not simply technically difficult. It is politically delicate. It requires us to facilitate the national formulation and implementation of an agenda to address these issues, to cultivate the political will and leadership to do so, and to build a wide constituency for the process.

Mr. President,

Last year, we assembled a Task Force on the Rule of Law in Peace Operations. Its final report showed the real breadth of UN experience and expertise in this field. But it also demonstrated that we need to do much more.

We must take a comprehensive approach to justice and the rule of law. It should encompass the entire criminal justice chain – not just police, but lawyers, prosecutors, judges, and prison officers – as well as many issues beyond the criminal justice system.

We must make better use of the resources we have. We have taken steps in-house to help all agencies work together, so that we can better identify justice and rule of law issues in our reports to this Council. I hope this leads to improved decisions by the Council and better action in the field, so that justice and rule of law components are integral parts of peace operations.

We need more resources, of many kinds. The best mandates will get us nowhere without early, adequate and coordinated funding. We also need high-quality personnel – women as well as men – who can be deployed quickly. And we may have to reach outside the UN system to fill in gaps, or make up for shortfalls, in our expertise.

We must base UN action in this area in the Charter, in UN standards for human rights and the administration of justice, and in the principles of international humanitarian law, human rights law, refugee law and criminal law.

But a one-size-fits-all approach does not work. Local actors must be involved from the start – local justice sector officials and experts from government, civil society, and the private sector. We should, wherever possible, guide rather than direct, and reinforce rather than replace. The aim must be to leave behind strong local institutions when we depart.

Have we taken these lessons to heart? Liberia will be a test case. The Council has responded to my recommendations by incorporating important rule of law components in authorizing the deployment of UNMIL. I hope that rule of law issues will retain their importance through the budgeting and deployment process. And I hope that the Council will build on this approach in the future in addressing other post-conflict situations.

Mr. President,

Let me say a few words about the question of justice for victims of past crimes.

Ending the climate of impunity is vital to restoring public confidence and building international support to implement peace agreements.

At the same time, we should remember that the process of achieving justice for victims may take many years, and it must not come at the expense of the more immediate need to establish the rule of law on the ground.

Transitional justice mechanisms need to concentrate not only on individual responsibility for serious crimes, but also on the need to achieve national reconciliation. We need to tailor criminal justice mechanisms to meet the needs of victims and victim societies. If necessary, we should supplement courts with mechanisms such as truth and reconciliation commissions.

At times, the goals of justice and reconciliation compete with each other. Each society needs to form a view about how to strike the right balance between them.

Nevertheless, in striking that balance, certain international standards must be adhered to. There should be no amnesties for war crimes, genocide, crimes against humanity or other serious violations of international human rights and humanitarian law. And the rights of the accused should be scrupulously protected.

Mr. President,

We also know that there cannot be real peace without justice.

Yet the relentless pursuit of justice may sometimes be an obstacle to peace. If we insist, at all times, and in all places, on punishing those who are guilty of extreme violations of human rights, it may be difficult, or even impossible, to stop the bloodshed and save innocent civilians. If we always and everywhere insist on uncompromising standards of justice, a delicate peace may not survive.

But equally, if we ignore the demands of justice simply to secure agreement, the foundations of that agreement will be fragile, and we will set bad precedents.

There are no easy answers to such moral, legal and philosophical dilemmas.

At times, we may need to accept something less than full or perfect justice, or to devise intermediate solutions such as truth and reconciliation commissions. We may need to put off the day when the guilty are brought to trial.

At other times, we may need to accept, in the short-term, a degree of risk to peace, in the hope that, in the long-term, peace will be more securely guaranteed.

These are delicate problems for the United Nations to handle when it is involved in peace negotiations. Since 1999 I have given my envoys guidelines to assist them in doing so.

They also present difficult dilemmas for this Council. In each case, the Council must attempt to balance the demands of peace and justice, conscious that they often compete, and aware that there may be times when they cannot fully be reconciled.

Mr. President,

We have learned that the rule of law delayed is lasting peace denied, and that justice is a handmaiden of true peace. Implementing these lessons is a tremendous challenge. I have today offered a few reflections on how we might meet that challenge. But I would also be prepared to make a further contribution to the deliberations of the Council on this issue.

Above all, I hope that today's meeting heralds a new commitment from the Council to place issues of justice and the rule of law at the heart of its work in rebuilding war-torn countries.

Thank you very much.

White House

Remarks By The President In Address To The United Nations General Assembly

New York, New York – 23 September 2003

Mr. Secretary General; Mr. President; distinguished delegates; ladies and gentlemen: Twenty-four months ago -- and yesterday in the memory of America -- the center of New York City became a battlefield, and a graveyard, and the symbol of an unfinished war. Since that day, terrorists have struck in Bali, Mombasa, in Casablanca, in Riyadh, in Jakarta, in Jerusalem -- measuring the advance of their cause in the chaos and innocent suffering they leave behind.

Last month, terrorists brought their war to the United Nations itself. The U.N. headquarters in Baghdad stood for order and compassion -- and for that reason, the terrorists decided it must be destroyed. Among the 22 people who were murdered was Sergio Vieira de Mello. Over the decades, this good and brave man from Brazil gave help to the afflicted in Bangladesh, Cypress, Mozambique, Lebanon, Cambodia, Central Africa, Kosovo, and East Timor, and was aiding the people of Iraq in their time of need. America joins you, his colleagues, in honoring the memory of Senor Vieira de Mello, and the memory of all who died with him in the service to the United Nations.

By the victims they choose, and by the means they use, the terrorists have clarified the struggle we are in. Those who target relief workers for death have set themselves against all humanity. Those who incite murder and celebrate suicide reveal their contempt for life, itself. They have no place in any religious faith; they have no claim on the world's sympathy; and they should have no friend in this chamber.

Events during the past two years have set before us the clearest of divides: between those who seek order, and those who spread chaos; between those who work for peaceful change, and those who adopt the methods of gangsters; between those who honor the rights of man, and those who deliberately take the lives of men and women and children without mercy or shame.

Between these alternatives there is no neutral ground. All governments that support terror are complicit in a war against civilization. No government should ignore the threat of terror, because to look the other way gives terrorists the chance to regroup and recruit and prepare. And all nations that fight terror, as if the lives of their own people depend on it, will earn the favorable judgment of history.

The former regimes of Afghanistan and Iraq knew these alternatives, and made their choices. The Taliban was a sponsor and servant of terrorism. When confronted, that regime chose defiance, and that regime is no more. Afghanistan's President, who is here today, now represents a free people who are building a decent and just society; they're building a nation fully joined in the war against terror.

The regime of Saddam Hussein cultivated ties to terror while it built weapons of mass destruction. It used those weapons in acts of mass murder, and refused to account for them when confronted by the world. The Security Council was right to be alarmed. The Security Council was right to demand that Iraq destroy its illegal weapons and prove that it had done so. The Security Council was right to vow serious consequences if Iraq refused to comply. And because there were consequences, because a coalition of nations acted to defend the peace, and the credibility of the United Nations, Iraq is free, and today we are joined by representatives of a liberated country.

Saddam Hussein's monuments have been removed and not only his statues. The true monuments of his rule and his character -- the torture chambers, and the rape rooms, and the prison cells for innocent children -- are closed. And as we discover the killing fields and mass graves of Iraq, the true scale of Saddam's cruelty is being revealed.

The Iraqi people are meeting hardships and challenges, like every nation that has set out on the path of democracy. Yet their future promises lives of dignity and freedom, and that is a world away from the squalid, vicious tyranny they have known. Across Iraq, life is being improved by liberty. Across the Middle East, people are safer because an unstable aggressor has been removed from power. Across the world, nations are more secure because an ally of terror has fallen.

Our actions in Afghanistan and Iraq were supported by many governments, and America is grateful to each one. I also recognize that some of the sovereign nations of this assembly disagreed with our actions. Yet there was, and there remains, unity among us on the fundamental principles and objectives of the United Nations. We are dedicated to the defense of our collective security, and to the advance of human rights. These permanent commitments call us to great work in the world, work we must do together. So let us move forward.

First, we must stand with the people of Afghanistan and Iraq as they build free and stable countries. The terrorists and their allies fear and fight this progress above all, because free people embrace hope over resentment, and choose peace over violence.

The United Nations has been a friend of the Afghan people, distributing food and medicine, helping refugees return home, advising on a new constitution, and helping to prepare the way for nationwide elections. NATO has taken over the U.N.-mandated security force in Kabul. American and coalition forces continue to track and defeat al Qaeda terrorists and remnants of the Taliban. Our efforts to rebuild that country go on. I have recently proposed to spend an additional \$1.2 billion for the Afghan reconstruction effort, and I urge other nations to continue contributing to this important cause.

In the nation of Iraq, the United Nations is carrying out vital and effective work every day. By the end of 2004, more than 90 percent of Iraqi children under age five will have been immunized against preventable diseases such as polio, tuberculosis and measles, thanks to the hard work and high ideals of UNICEF. Iraq's food distribution system is operational, delivering nearly a half-million tons of food per month, thanks to the skill and expertise of the World Food Program.

Our international coalition in Iraq is meeting its responsibilities. We are conducting precision raids against terrorists and holdouts of the former regime. These killers are at war with the Iraqi people. They have made Iraq the central front in the war on terror, and they will be defeated. Our coalition has made sure that Iraq's former dictator will never again use weapons of mass destruction. We are interviewing Iraqi citizens and analyzing records of the old regime to reveal the full extent of its weapons programs and its long campaign of

deception. We're training Iraqi police and border guards and a new army, so the Iraqi people can assume full responsibility for their own security.

And at the same time, our coalition is helping to improve the daily lives of the Iraqi people. The old regime built palaces while letting schools decay, so we are rebuilding more than a thousand schools. The old regime starved hospitals of resources, so we have helped to supply and reopen hospitals across Iraq. The old regime built up armies and weapons, while allowing the nation's infrastructure to crumble, so we are rehabilitating power plants, water and sanitation facilities, bridges and airports. I proposed to Congress that the United States provide additional funding for our work in Iraq, the greatest financial commitment of its kind since the Marshall Plan. Having helped to liberate Iraq, we will honor our pledges to Iraq, and by helping the Iraqi people build a stable and peaceful country, we will make our own countries more secure.

The primary goal of our coalition in Iraq is self-government for the people of Iraq, reached by orderly and democratic process. This process must unfold according to the needs of Iraqis, neither hurried, nor delayed by the wishes of other parties. And the United Nations can contribute greatly to the cause of Iraq self-government. America is working with friends and allies on a new Security Council resolution, which will expand the U.N.'s role in Iraq. As in the aftermath of other conflicts, the United Nations should assist in developing a constitution, in training civil servants, and conducting free and fair elections.

Iraq now has a Governing Council, the first truly representative institution in that country. Iraq's new leaders are showing the openness and tolerance that democracy requires, and they're also showing courage. Yet every young democracy needs the help of friends. Now the nation of Iraq needs and deserves our aid, and all nations of goodwill should step forward and provide that support.

The success of a free Iraq will be watched and noted throughout the region. Millions will see that freedom, equality, and material progress are possible at the heart of the Middle East. Leaders in the region will face the clearest evidence that free institutions and open societies are the only path to long-term national success and dignity. And a transformed Middle East would benefit the entire world, by undermining the ideologies that export violence to other lands.

Iraq as a dictatorship had great power to destabilize the Middle East; Iraq as a democracy will have great power to inspire the Middle East. The advance of democratic institutions in Iraq is setting an example that others, including the Palestinian people, would be wise to follow. The Palestinian cause is betrayed by leaders who cling to power by feeding old hatreds and destroying the good work of others. The Palestinian people deserve their own state, and they will gain that state by embracing new leaders committed to reform, to fighting terror, and to building peace. All parties in the Middle East must meet their responsibilities and carry out the commitments they made at Aqaba. Israel must work to create the conditions that will allow a peaceful Palestinian state to emerge. And Arab nations must cut off funding and other support for terrorist organizations. America will work with every nation in the region that acts boldly for the sake of peace.

A second challenge we must confront together is the proliferation of weapons of mass destruction. Outlaw regimes that possess nuclear, chemical and biological weapons -- and the means to deliver them -- would be able to use blackmail and create chaos in entire regions. These weapons could be used by terrorists to bring sudden disaster and suffering on a scale we can scarcely imagine. The deadly combination of outlaw regimes and terror networks and weapons of mass murder is a peril that cannot be ignored or wished away. If such a danger is allowed to fully materialize, all words, all protests, will come too late. Nations of the world must have the wisdom and the will to stop grave threats before they arrive.

One crucial step is to secure the most dangerous materials at their source. For more than a decade, the United States has worked with Russia and other states of the former Soviet Union to dismantle, destroy, or secure weapons and dangerous materials left over from another era. Last year in Canada, the G8 nations agreed to provide up to \$20 billion -- half of it from the United States -- to fight this proliferation risk over the next 10 years. Since then, six additional countries have joined the effort. More are needed, and I urge other nations to help us meet this danger.

We're also improving our capability to interdict lethal materials in transit. Through our Proliferation Security Initiative, 11 nations are preparing to search planes and ships, trains and trucks carrying suspect cargo, and to seize weapons or missile shipments that raise proliferation concerns. These nations have agreed on a set of interdiction principles, consistent with legal -- current legal authorities. And we're working to expand the Proliferation Security Initiative to other countries. We're determined to keep the world's most destructive weapons away from all our shores, and out of the hands of our common enemies.

Because proliferators will use any route or channel that is open to them, we need the broadest possible cooperation to stop them. Today, I ask the U.N. Security Council to adopt a new anti-proliferation resolution. This resolution should call on all members of the U.N. to criminalize the proliferation of weapons -- weapons of mass destruction, to enact strict export controls consistent with international standards, and to secure any

and all sensitive materials within their own borders. The United States stands ready to help any nation draft these new laws, and to assist in their enforcement.

A third challenge we share is a challenge to our conscience. We must act decisively to meet the humanitarian crises of our time. The United States has begun to carry out the Emergency Plan for AIDS Relief, aimed at preventing AIDS on a massive scale, and treating millions who have the disease already. We have pledged \$15 billion over five years to fight AIDS around the world.

My country is acting to save lives from famine, as well. We're providing more than \$1.4 billion in global emergency food aid, and I've asked our United States Congress for \$200 million for a new famine fund, so we can act quickly when the first signs of famine appear. Every nation on every continent should generously add their resources to the fight against disease and desperate hunger.

There's another humanitarian crisis spreading, yet hidden from view. Each year, an estimated 800,000 to 900,000 human beings are bought, sold or forced across the world's borders. Among them are hundreds of thousands of teenage girls, and others as young as five, who fall victim to the sex trade. This commerce in human life generates billions of dollars each year -- much of which is used to finance organized crime.

There's a special evil in the abuse and exploitation of the most innocent and vulnerable. The victims of sex trade see little of life before they see the very worst of life -- an underground of brutality and lonely fear. Those who create these victims and profit from their suffering must be severely punished. Those who patronize this industry debase themselves and deepen the misery of others. And governments that tolerate this trade are tolerating a form of slavery.

This problem has appeared in my own country, and we are working to stop it. The PROTECT Act, which I signed into law this year, makes it a crime for any person to enter the United States, or for any citizen to travel abroad, for the purpose of sex tourism involving children. The Department of Justice is actively investigating sex tour operators and patrons, who can face up to 30 years in prison. Under the Trafficking Victims Protection Act, the United States is using sanctions against governments to discourage human trafficking.

The victims of this industry also need help from members of the United Nations. And this begins with clear standards and the certainty of punishment under laws of every country. Today, some nations make it a crime to sexually abuse children abroad. Such conduct should be a crime in all nations. Governments should inform travelers of the harm this industry does, and the severe punishments that will fall on its patrons. The American government is committing \$50 million to support the good work of organizations that are rescuing women and children from exploitation, and giving them shelter and medical treatment and the hope of a new life. I urge other governments to do their part.

We must show new energy in fighting back an old evil. Nearly two centuries after the abolition of the transatlantic slave trade, and more than a century after slavery was officially ended in its last strongholds, the trade in human beings for any purpose must not be allowed to thrive in our time.

All the challenges I have spoken of this morning require urgent attention and moral clarity. Helping Afghanistan and Iraq to succeed as free nations in a transformed region, cutting off the avenues of proliferation, abolishing modern forms of slavery -- these are the kinds of great tasks for which the United Nations was founded. In each case, careful discussion is needed, and also decisive action. Our good intentions will be credited only if we achieve good outcomes.

As an original signer of the U.N. Charter, the United States of America is committed to the United Nations. And we show that commitment by working to fulfill the U.N.'s stated purposes, and give meaning to its ideals. The founding documents of the United Nations and the founding documents of America stand in the same tradition. Both assert that human beings should never be reduced to objects of power or commerce, because their dignity is inherent. Both require -- both recognize a moral law that stands above men and nations, which must be defended and enforced by men and nations. And both point the way to peace, the peace that comes when all are free. We secure that peace with our courage, and we must show that courage together.

May God bless you all.

AGENDA ALGEMENE VERGADERING EN FIRST COMMITTEE

16 september	Start Algemene Vergadering
6 oktober	Start vergaderingen First Committee
oktober	Stemmingen First Committee
31 oktober	Einde vergaderingen First Committee
november	Stemmingen in Algemene Vergadering

New Agenda Coalition

Declaration of the Ministers of the New Agenda Coalition.

New York, 23 September 2003

1. The Foreign Ministers of Egypt, Ireland, Mexico, New Zealand, South Africa, Sweden and Brazil met at the 58th session of the United Nations General Assembly to review developments on nuclear disarmament and to renew their commitment to achieve a world free from nuclear weapons.
2. The Ministers paid tribute to the memory of Anna Lindh, Foreign Minister of Sweden, on the occasion of her sad passing away, and deplored the loss of a devoted colleague who had been a driving force in the common cause.
3. The Ministers expressed their deep concern at the lack of progress to date in the implementation of the thirteen steps on nuclear disarmament to which all States parties to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons agreed at the 2000 NPT Review Conference.
4. The Ministers stressed that each article of the NPT is binding on the respective States parties, at all times and in all circumstances, and that all States parties must be held fully accountable with respect to the strict compliance of their obligations under the Treaty, and reiterated that the implementation of undertakings therein on nuclear disarmament remains the imperative.
5. The Ministers recalled that a fundamental pre-requisite for promoting nuclear non-proliferation is the continuous irreversible progress in nuclear arms reduction. In this context, they called upon the Russian Federation and the United States of America to make the Treaty on Strategic Offensive Reductions ("the Moscow Treaty") irreversible and verifiable and to address non-operational warheads, thus making it a nuclear disarmament measure.
6. The Ministers stressed that the recent international debate on weapons of mass destruction has only highlighted that the sole guarantee against the use of any weapon of mass destruction anywhere, including nuclear weapons, is their total elimination and the assurance that they will never be used or produced again.
7. The Ministers reiterated their deep concern at emerging approaches to the broader role of nuclear weapons as part of security strategies, including rationalizations for the use of, and the development of new types of nuclear weapons.
8. The Ministers urged the international community to intensify its efforts to achieve universal adherence to the NPT. They called on India, Israel and Pakistan to accede to the Treaty as non-nuclear-weapon States and to place their facilities under comprehensive IAEA safeguards. They recalled the commitment of all NPT States parties to promote the universality of the NPT.
9. The Ministers expressed their deep concern with the announcement by the Democratic People's Republic of Korea of its intention to withdraw from the NPT and related developments. In this connection they called upon the DPRK to reconsider and supported all efforts for an early, peaceful resolution of the situation, leading to the DPRK's return to full compliance with the provisions of the NPT.
10. The Ministers stressed that the International Atomic Energy Agency must be able to verify and ensure that nuclear facilities of the States Parties of the NPT are being used for peaceful purposes only, and called upon States to cooperate fully and immediately with the International Atomic Energy Agency in resolving issues arising from the implementation of their respective obligations towards the Agency.
11. The Ministers reaffirmed their conviction that the establishment of internationally recognized nuclear-weapon-free zones on the basis of arrangements freely arrived at among the States of the regions concerned enhances global and regional peace and security, strengthens the nuclear non-proliferation regime and contributes towards realizing the objective of nuclear disarmament, and in this regard they expressed their hope that more regions would follow this path.
12. The Ministers underlined the significance of the current NPT review process to assess progress in implementation and to consider actions needed on nuclear disarmament. They stressed the importance that the Third Preparatory Committee of the 2005 NPT Review Conference submits substantive recommendations regarding nuclear disarmament, as well as on the matter of security assurances to the Review Conference.
13. The Ministers highlighted that multilateralism must remain at the forefront of all international security efforts and, with the purpose of contributing further to the objective of a nuclear-weapon-free world, stressed that their initiative will continue to be pursued with determination and announced their intention to submit two draft resolutions - entitled "Towards a nuclear weapon free world: a new agenda" and "Reductions of non-strategic nuclear weapons"- to the 58th session of the General Assembly.

DOCUMENTEN

Proliferation Security Initiative

Statement of Interdiction Principles

Paris - 2-3 September 2003

The Proliferation Security Initiative (PSI) is a response to the growing challenge posed by the proliferation of weapons of mass destruction (WMD), their delivery systems, and related materials worldwide. The PSI builds on efforts by the international community to prevent proliferation of such items, including existing treaties and regimes. It is consistent with and a step in the implementation of the UN Security Council Presidential statement of January 1992, which states that the proliferation of all WMD constitutes a threat to international peace and security, and underlines the need for member states of the UN to prevent proliferation. The PSI is also consistent with recent statements of the G8 and the European Union, establishing that more coherent and concerted efforts are needed to prevent the proliferation of WMD, their delivery systems, and related materials. PSI participants are deeply concerned about this threat and of the danger that these items could fall into the hands of terrorists, and are committed to working together to stop the flow of these items to and from states and non-state actors of proliferation concern.

The PSI seeks to involve in some capacity all states that have a stake in non-proliferation and the ability and willingness to take steps to stop the flow of such items at sea, in the air, or on land. The PSI also seeks cooperation from any state whose ships, flags, ports, territorial waters, airspace, or land might be used for proliferation purposes by states and non-state actors of proliferation concern. The increasingly aggressive efforts by proliferators to stand outside or to circumvent existing non-proliferation norms, and to profit from such trade, requires new and stronger actions by the international community. We look forward to working with all concerned states on measures they are able and willing to take in support of the PSI, as outlined in the following set of "Interdiction Principles".

Interdiction Principles for the Proliferation Security Initiative:

PSI participants are committed to the following interdiction principles to establish a more coordinated and effective basis through which to impede and stop shipments of WMD, delivery systems, and related materials flowing to and from states and non-state actors of proliferation concern, consistent with national legal authorities and relevant international law and frameworks, including the UN Security Council. They call on all states concerned with this threat to international peace and security to join in similarly committing to:

1. Undertake effective measures, either alone or in concert with other states, for interdicting the transfer or transport of WMD, their delivery systems, and related materials to and from states and non-state actors of proliferation concern. "States or non-state actors of proliferation concern" generally refers to those countries or entities that the PSI participants involved establish should be subject to interdiction activities because they are engaged in proliferation through : (a) efforts to develop or acquire chemical, biological, or nuclear weapons and associated delivery systems; or (b) transfers (either selling, receiving, or facilitating) of WMD, their delivery systems, or related materials.
2. Adopt streamlined procedures for rapid exchange of relevant information concerning suspected proliferation activity, protecting the confidential character of classified information provided by other states as part of this initiative, dedicate appropriate resources and efforts to interdiction operations and capabilities, and maximize coordination among participants in interdiction efforts.
3. Review and work to strengthen their relevant national legal authorities where necessary to accomplish these objectives, and work to strengthen when necessary relevant international laws and frameworks in appropriate ways to support these commitments.
4. Take specific actions in support of interdiction efforts regarding cargoes of WMD, their delivery systems, or related materials, to the extent their national legal authorities permit and consistent with their obligations under international law and frameworks, to include:
  - a. Not to transport or assist in the transport of any such cargoes to or from states or non-state actors of proliferation concern, and not to allow any persons subject to their jurisdiction to do so.

- b. At their own initiative, or at the request and good cause shown by another state, to take action to board and search any vessel flying their flag in their internal waters or territorial seas or areas beyond the territorial seas of any other state that is reasonably suspected of transporting such cargoes to or from states or non-state actors of proliferation concerns, and to seize such cargoes that are identified.
- c. To seriously consider providing consent under the appropriate circumstances to the boarding and searching of its own flag vessels by other states and to the seizure of such WMD-related cargoes in such vessels that may be identified by such states.
- d. To take appropriate actions to (1) stop and/or search in their internal waters, territorial seas, or contiguous zones (when declared) vessels that are reasonably suspected of carrying such cargoes to or from states or non-state actors of proliferation concern and to seize such cargoes that are identified; and (2) to enforce conditions on vessels entering or leaving their ports, internal waters or territorial seas that are reasonably suspected of carrying such cargoes, such as requiring that such vessels be subject to boarding, search, and seizure of such cargoes prior to entry.
- e. At their own initiative or upon the request and good cause shown by another state, to (1) require aircraft that are reasonably suspected of carrying such cargoes to or from states or non-state actors of proliferation concern and that are transiting their airspace to land for inspection and seize any such cargoes that are identified; and/or (2) deny aircraft reasonably suspected of carrying such cargoes transit rights through their airspace in advance of such flights.
- f. If their ports, airfields, or other facilities are used as transshipment points for shipment of such cargoes to or from states or non-state actors of proliferation concern, to inspect vessels, aircraft, or other modes of transport reasonably suspected of carrying such cargoes, and to seize such cargoes that are identified.

White House

U.S. welcomes Paris agreement on Proliferation Security Initiative

4 September 2003

The White House welcomed a statement of interdiction principles released in Paris September 4 by eleven nations that are participating in the Proliferation Security Initiative (PSI).

The participating countries are Australia, Britain, France, Germany, Italy, Japan, The Netherlands, Poland, Portugal, Spain and the United States. Under Secretary of State for Arms Control and International Security John Bolton led the U.S. delegation. Previous meetings occurred on June 12 in Madrid and July 9-10 in Brisbane.

The PSI was announced by President Bush in Krakow, Poland, on May 31. It is described as an effort "to reinforce, not replace" existing nonproliferation regimes to curb the spread of weapons of mass destruction (WMD), ballistic missiles and related technology to "states and non-state actors of proliferation concern," according to the White House statement. The statement also says that the PSI principles "are fully consistent with national legal authorities, and with relevant international law and frameworks." In an accompanying fact sheet, the White House says that the PSI "seeks to involve in some capacity all states that have a stake in nonproliferation and the ability and willingness to take steps to stop the flow of such items at sea, in the air or on land. The PSI also seeks cooperation from any state whose vessels, flags, ports, territorial waters, airspace or land might be used for proliferation purposes by states and non-state actors of proliferation concern."

The White House fact sheet contains the statement on interdiction principles released September 4 in Paris. The essential elements of the principles are:

- Effectively interdict WMD, delivery systems and related materials to and from entities of proliferation concern.
- Be able to exchange information rapidly on suspected proliferation actions, dedicate sufficient resources to the effort and maximize coordination with other interdiction participants.
- Strengthen national legal authorities to accomplish interdictions, as well as international laws and frameworks.
- Take specific actions in support of interdiction efforts, including:
  - Forego transporting targeted cargoes or aiding in their transport.

- Take the initiative to board and search any vessel under their jurisdiction in another state's waters suspected of carrying targeted cargoes.
- Seriously consider allowing its own vessels to be boarded and searched by other states when targeted cargo is suspected.
- Take steps to board and search other states' vessels in a state's territorial waters and harbors.
- Require aircraft suspected of carrying targeted cargoes in transit over their airspace to land for inspection and possible seizure of such cargoes -- or deny such aircraft transit rights in advance.
- If their ports, airfields or other facilities are used to ship proliferant cargo to suspected proliferators, inspect the suspected cargo craft and seize such cargo.

The text of the White House statement:

The White House

Office of the Press Secretary

September 4, 2003

Statement by the Press Secretary

Principles for the Proliferation Security Initiative

The United States welcomes the announcement today in Paris of the Statement of Interdiction Principles for the Proliferation Security Initiative (PSI). The 11 nations currently participating in this initiative, which President Bush announced in Krakow on May 31, 2003, have made significant strides in shaping a new environment to combat trafficking to and from states and non-state actors of proliferation concern of weapons of mass destruction, their delivery systems, and related materials. The commitment of the countries currently participating -- Australia, France, Germany, Italy, Japan, The Netherlands, Poland, Portugal, Spain, the United Kingdom, and the United States -- emphasizes the need for proactive measures to combat the threat from the proliferation of weapons of mass destruction. The PSI principles are fully consistent with national legal authorities, and with relevant international law and frameworks.

The PSI is a broad international partnership of countries which, using their own laws and resources, will coordinate their actions to halt shipments of dangerous technologies to and from states and non-state actors of proliferation concern -- at sea, in the air, and on land. The PSI will reinforce, not replace, other nonproliferation mechanisms. Cooperative and coordinated efforts by participating countries will give strength and substance to the broad political consensus against proliferation and help address an increasingly important challenge to international security. The United States is encouraged that all participants have agreed in Paris to abide by these Principles. We support the expansion of PSI to all responsible nations willing to accept the Principles, and will seek the involvement in PSI of such countries.

Foreign and Commonwealth Office Verenigd Koninkrijk

Baroness Symons welcomes outcome of the Proliferation Security Initiative Meeting in Paris, 3-4 September

4 September 2003

FCO Minister Baroness Symons said today: 'I warmly welcome the results of the Proliferation Security Initiative (PSI) meeting in Paris today.

'Every country should be concerned about the illicit trade in weapons of mass destruction (WMD) and related technology, since every country is threatened by the spread of these terrible weapons. The Proliferation Security Initiative aims to put a stop to that trade. The goal is to prevent the flow of weapons of mass destruction and related materials to and from state and non-state actors of proliferation concern.

'The Paris meeting built on the solid foundations laid at earlier meetings in Madrid and Brisbane. Notably, it set out clearly and concisely the intentions and scope of the initiative in a Statement of Interdiction Principles, which was made public. We hope that the Statement will help gather support for the initiative, and to serve notice to proliferators that we are determined to take concrete steps to help prevent trafficking in WMD and related technology. Over the next few weeks and months we shall be discussing the Statement with key partners, and encouraging them to co-operate with the Initiative.

'The UK will host a follow-on meeting of the PSI in London in October.'

Notes for editors:

1. The UK was represented at the PSI meeting at senior official level.

2. The PSI was launched by President Bush during a speech in Krakow on 31 May this year. It is a global initiative with global reach. It is currently being taken forward by a core group of 11 countries: Australia, France, Germany, Italy, Japan, the Netherlands, Poland, Portugal, Spain, the UK, and the US.
3. It aims to put into practical effect international commitments such as the G8 Global Partnership agreed at Kananaskis in 2002; the G8 conclusions from the Evian Summit, 1-3 June 2003; and the EU-US Summit on 25 June this year.
4. All action will be consistent with current national and international legislation. If the legal framework is too restrictive, we will look at ways to enhance that framework.
5. The conclusions of the Brisbane PSI meeting can be found at <http://www.dfat.gov.au/globalissues/psi/index.html>.
6. More information about the UK's policy towards countering the threat from WMD proliferation can be found in the International Security section of the FCO's website <http://www.fco.gov.uk/internationalsecurity>
7. On state and non-state actors of proliferation concern, the Statement of Principles referred to recent statements of the G8 and the EU.

Ministerie van Buitenlandse Zaken Frankrijk

Proliferation Security Initiative

Statement by the Ministry of Foreign Affairs Spokesperson

Paris – 5 September 2003

We have here at your disposal the press release, as well as the declaration of principles, issued by the French presidency of the Proliferation Security Initiative following its Paris meeting on September 3-4.

Q – The beginning of the meeting was devoted to enlarging the group to include several other countries, notably coastal ones, such as Malaysia, Thailand and Norway. Where do things stand with that?

In the press release, you will find the following phrase: "They expressed their will to promote the initiative by rapidly opening a dialogue with other countries and soliciting their opinions and comments."

Q – But concretely, following yesterday evening's meeting, how many countries expressed their intention to join the PSI?

By definition, third countries were not represented at the meeting. Yesterday and the day before, the 11 countries participating in the initiative were present. They expressed their resolve to open the process, but those to whom the process would be open weren't there. What I can add is that meetings will continue at a rather sustained pace and another meeting is slated to take place in London on October 9.

Q – There is an exercise scheduled for September 13-14 near Australia, in which the French fleet in New Caledonia will be taking part. Is that the first joint French-American exercise since the Gulf War?

I can indeed confirm that these naval exercises are scheduled and that they will soon take place, notably in the Pacific, but for further information I refer you to the Defense Ministry, which is in charge of implementing them.

Press statement released under the responsibility of the chair

Participants in the Proliferation Security Initiative (PSI) met in Paris on 3rd and 4th September under French chairmanship. This informal meeting was the third of its kind, after Madrid on 12 June and Brisbane (Australia) on 9-10 July. Representatives of 11 countries took part : Germany, Australia, Spain, United States, France, Italy, Japan, Netherlands, Poland, Portugal and the United Kingdom.

The PSI is an initiative to develop political commitments and practical cooperation to help impede and stop the flow of WMD, their delivery systems and related materials to and from states and non State actors of proliferation concern. It is a dynamic process.

Participants affirmed that the PSI is consistent with and a step in the implementation of the UN Security Council Presidential statement of 31 January 1992, which states that the proliferation of all WMD constitutes a threat to international peace and security, and underlines the need to prevent proliferation. It is also in line with the Kananaskis and Evian G8 Summit declarations as well as recent EU statements, establishing that more coherent and concerted efforts are needed to prevent the proliferation of WMD, their delivery systems and related materials.

They pointed out that this initiative is consistent with international law, as well as national legal authorities. The Chair recalled the primary responsibility of the UN Security Council, under the UN Charter, for the maintenance of international peace and security.

It is part of the overall effort in support of non proliferation which is a pillar of collective security and strategic stability. It can contribute among other tools to the full implementation of and compliance with commitments under this regime, in particular multilateral non proliferation agreements.

It can also help to reduce the risk of WMD falling into the hands of terrorists.

Participants reaffirmed their commitment not to play any role themselves in proliferation activities and to take effective measures, either individually or in cooperation with partners, to stop them.

Participants reviewed a broad range of political, legal, practical, technical and operational aspects, with a view to paving the way for early concrete outcomes.

They agreed on a "Statement of interdiction principles". It is released today in a spirit of transparency. The "Statement of interdiction principles" identifies concrete actions to collectively or individually interdict shipments of WMD, their delivery systems and related materials.

Participants expressed the hope that all countries which share their non proliferation concerns and objectives, in particular coastal and transshipment States, flag States and other partners in the international community, will support this initiative.

They expressed their willingness to engage in outreach activities, by rapidly opening dialogue with other countries and seeking their views and comments. They stand ready to review and take into account inputs which would enhance their proposed efforts.

Participants also considered practical steps to improve and enhance interdiction activities, including sharing of information among partners, and confirmed the organisation of maritime, air and ground interdiction training exercises in the coming months, aimed at enhancing existing capabilities for implementation of the PSI.

They decided to meet again in October in London to review the progress of the initiative.

Ministerie van Buitenlandse Zaken Australië

Proliferation Security Initiative: Paris Meeting, 2-3 September

6 September 2003

Members of the Proliferation Security Initiative held a successful meeting in Paris on 3-4 September. A key outcome of the meeting was the adoption of a Statement of Interdiction Principles.

The principles clearly identify concrete actions for interdicting shipments of weapons of mass destruction (WMD) and their delivery systems. They also bind participants to act within international and their own domestic law. The Principles can be found on the department's web page at www.dfat.gov.au/globalissues/psi/index.html.

Participants reaffirmed the importance of involving as many countries as possible in the PSI to work in various capacities towards stemming the flow of WMD and their delivery systems.

The Paris meeting also agreed to a series of maritime, air and land interdiction training exercises. Australia will lead the first such exercise – "Pacific Protector" – in the Coral Sea from 12 to 14 September. These exercises, together with the strong commitment of PSI participants, will significantly bolster the international community's ability to stem the WMD proliferation threat.

The PSI is a global initiative that seeks to develop ways to help impede the flow of WMD, their delivery systems and related materials to and from states and non-state actors of proliferation concern. Participants comprise Australia, France, Germany, Italy, Japan, the Netherlands, Poland, Portugal, Spain, the United Kingdom and the United States. Previous meetings of the PSI were held in Madrid on 12 June and Brisbane 9-10 July.

The next meeting of the PSI will be hosted by the United Kingdom in October.

US Department of State

WMD Anti-proliferation Regime to Receive Initial Test

By Rebecca Ford Mitchell – 11 September 2003

Washington -- The first of 10 planned exercises in a multinational operation to combat the growing weapons proliferation threat will occur this weekend in the Coral Sea, according to a senior State Department official speaking to reporters on background September 9.

The interdiction exercises are part of the Proliferation Security Initiative (PSI) announced by President Bush in Krakow, Poland, in May. The initiative is aimed at preventing the spread of weapons of mass destruction (WMD) and delivery systems by intercepting and searching vessels, aircraft, and land vehicles reasonably suspected of transporting WMD-related cargoes.

"Pacific Protector," a September 13-14 maritime interdiction exercise led by Australia, will draw upon the military and law enforcement resources of the lead country, plus those of the United States, France and Japan.

Currently, 11 nations are participating in the initiative and agreed to a "Statement of Interdiction Principles" at a meeting in Paris September 4.

The other seven affiliated nations are Britain, Germany, Italy, the Netherlands, Poland, Portugal, and Spain. Pointing out that PSI is not an organization to which members belong but rather an activity in which nations participate, the official explained that those committed to the initiative had provided copies of the principles to all countries with which they have diplomatic relations, to solicit both support and participation. The next steps, the official said, will be determined at a meeting in London October 9-10 where the reactions and comments of those solicited countries will be discussed.

"We think it's important, for a variety reasons," the official said, "to go out as broadly as we can, not only to solicit support from countries that are likely to be sympathetic with our objectives, but also to let the potential proliferators or the potential sellers of proliferation [know] that we have raised our efforts on the interdiction front to a new level. So the more broadly, the more widely the circumstances of the PSI are known, we think, the greater the likelihood that we'll have the desired negative effect on proliferation."

Although acknowledging that PSI cannot totally prevent proliferation, "we think [it] will have," the official said, "a dramatic negative impact in international commerce that will, in turn, slow down the ability of potential proliferators to get the technology that they need."

"The fact is that the international commerce in WMD and associated materials is continuing and continues to pose a substantial threat to the United States and its allies. So we felt it was necessary -- and that's why the president announced the initiative -- to do more ... to stop this trade or at least to deter it, dissuade it, raise the transaction cost of countries that are engaged in it," he said.

In answer to a question on the legality of the search and seizure initiative, the official responded that all nations already have substantial authority within current international law. "The question," he said, "of what is permissible and what is not permissible, obviously, varies on a case-to-case basis, but we have made it clear from the outset that we do not intend to proceed with interdictions without a clear national or international authority. Where there are gaps or ambiguities in our authority, we may consider seeking additional sources for such authority." The U.N. Security Council was cited as one such source.

According to the official, the initiative will complement existing national and multilateral WMD export control regimes.

Although Iran and North Korea have been named as countries of concern for their proliferation activities, the official said the PSI effort is worldwide in nature and "is not solely targeted against one or two countries."

BERICHTEN

Reuters

U.S. and allies to search ships for WMD

By Mark John – 5 September 2003

PARIS (Reuters) - The United States and 10 allies have stepped up plans to intercept ships suspected of carrying weapons of mass destruction despite a warning from China that the move could be illegal.

Four nations, the United States, Australia, Japan and France, will send ships to the Western Pacific next week for an exercise simulating an interception, John Bolton, Washington's top arms control official, said after their talks in Paris.

Bolton rejected concerns that the initiative launched by President George W. Bush in May risked breaking international law and said participating states had agreed a set of guidelines on how they would carry out interceptions of ships or aircraft.

"What we intend to do is consistent with national and international authorities," Bolton, undersecretary of state for arms control and international security, told reporters.

"Where we think we may have gaps in that authority, we are willing to consider seeking additional authorisation," he said, adding one recourse could be to gain approval for action from the U.N. Security Council.

China, a neighbour of North Korea and which is being courted as a future member of the so-called Proliferation Security Initiative (PSI), earlier attacked the plan as legally dubious.

"The best way to prevent proliferation of weapons of mass destruction is through dialogue," Chinese Foreign Ministry spokesman Kong Quan told a news conference in Beijing.

"We understand the concerns of some countries about the proliferation of weapons of mass destruction...But many countries still question the efficiency and legitimacy of adopting this kind of measure."

The seven other nations in PSI are Britain, Germany, Italy, the Netherlands, Poland, Portugal and Spain.

A senior U.S. official in Washington said efforts to recruit new members of the initiative would begin "relatively soon." The next meeting of the group will be October 9-10 in London.

Next week's "Pacific Protector" exercise is the first of 10 planned in coming months.

While the initiative is not specifically aimed at North Korea, few doubt its target is the reclusive communist state, which Washington and others accuse of making clandestine shipments of drugs, counterfeit cash and missiles.

Iran is another country of concern to initiative members.

Pyongyang said Monday it backed new dialogue with the United States, China, Russia, Japan and South Korea on defusing tensions but warned Washington it would step up its nuclear efforts if the U.S. did not drop its "hostile policy" toward it.

The "statement of interdiction principles" released after the Paris talks contains a commitment to take action "consistent with national legal authorities and relevant international law and frameworks, including the U.N. Security Council."

In a high-profile incident last December, Spain intercepted a North Korean ship in the Arabian Sea carrying Scud missiles for Yemen and handed over the vessel to the United States.

Washington allowed the ship to continue its voyage after concluding the missile shipment did not break any laws.

The senior U.S. official said the new initiative would not have applied to the December incident and that it was not "a 100 percent solution," in part because it would not cover interceptions of non-member ships on international waters.

But he said it addresses perhaps 80-85 percent of the problem. Other steps, including recruiting new members to the initiative and expanding legal authorities may be needed to plug loopholes.

Washington Times

U.S., 10 allies plan series of exercises to stop illegal arms

By David R. Sands – 5 September 2003

The United States and 10 allies yesterday announced plans for a series of land, air and sea exercises over the next six months to put teeth into an accord to halt the shipping of weapons of mass destruction by North Korea and other rogue nations.

U.S. officials said two days of talks that ended yesterday in Paris also produced a set of principles for intercepting illegal arms shipments on the high seas and for sharing intelligence and other information to halt weapons flows.

The first of 10 planned exercises, dubbed "Pacific Protector," will be held beginning next week in the Coral Sea off Australia's northeast coast and will include vessels from the United States, France, Australia and Japan. Exercises in the coming months will be held in the Mediterranean and Arabian Sea, among other locales, officials said.

President Bush proposed the Proliferation Security Initiative (PSI) in Krakow, Poland, in May, and Washington has led the drive to enlist more countries in the cooperative effort to shut down illegal weapons sales.

Undersecretary of State for Arms Control and International Security John R. Bolton told reporters in Paris that the agreement to hold a series of training exercises was "a very clear demonstration that what we're involved in here is not a diplomatic exercise."

Other nations involved in the PSI include Germany, Italy, the Netherlands, Poland, Portugal, Spain and Britain. The Bush administration is attempting to recruit more nations.

U.S. officials say the PSI is not targeted at any one nation, but Mr. Bolton, in a statement to the Paris conference yesterday, noted that North Korea and Iran have already been designated as states of "particular proliferation concern."

Taiwanese officials, acting on a tip from U.S. intelligence, seized 158 barrels of dual-use chemicals from a North Korean ship, and Australian forces earlier this year boarded another North Korean ship found to be carrying a huge cache of heroin.

But China, a neighbor of North Korea and host of last week's six-party talks on the Korean Peninsula nuclear standoff, yesterday voiced strong doubts about the PSI effort.

"We understand the concerns of some countries about the proliferation of weapons of mass destruction," said Chinese Foreign Ministry spokesman Kong Quan in a Beijing press briefing. "But many countries still question the efficiency and legitimacy of adopting this kind of measure."

China reportedly tried unsuccessfully to get the United States and its allies to postpone the Australian exercise as its North Korean diplomacy proceeded.

Mr. Bolton yesterday dismissed fears expressed by some that the PSI interdiction moves could violate international law, which sharply curtails the rights of individual nations to board ships in international waters. In a celebrated case, Spanish naval forces — again acting on U.S. information — boarded an unflagged vessel last year in the Indian Ocean found to be carrying a shipment of North Korean Scud missiles bound for Yemen. Although such sales are a prime source of funds for the North Korean regime, U.S. officials concluded they had no legal grounds for halting the sale.

"What we intend to do is consistent with national and international authorities," Mr. Bolton said. "Where we think we may have gaps in that authority, we are willing to consider seeking additional authorization."

Washington Times

Inside The Ring

By Bill Gertz and Rowan Scarborough – 5 September 2003

[...]

Pacific Protector

The U.S. Navy is getting ready to take part in an Australian-led exercise this month called Pacific Protector, which will practice intercepting ships transporting weapons of mass destruction, goods and missiles. The "interdiction training exercise" will simulate a coalition of military forces going after weapons proliferators on the high seas.

One Pentagon official said the maneuvers "are not specifically aimed at any one country." "Certainly North Korea is high on the list" of major weapons proliferators, the official said. Other officials said Pacific Protector, due to kick off around Sept. 26, is part of the Bush administration's new Proliferation Security Initiative, which is directed at cutting off North Korean missile and weapons exports.

Some military officials are nervous about the idea of intercepting ships at sea because of legal concerns. But senior Bush administration officials said the legal basis for taking action against proliferators on the high seas and in the air already exists as part of international conventions related to self-defense. The exercise will be held by ships operating in the Coral Sea off the northeast coast of Australia.

The current members of the PSI are the United States, Australia, France, Germany, Italy, Japan, the Netherlands, Poland, Portugal, Spain and Britain.

The proliferation maneuvers will follow a U.S.-Australian naval exercise known as Crocodile '03, which lasts until Sept. 25.

The initiative also will target weapons exports to rogue states such as Iran and Libya.

China and Russia are likely to be affected by the initiative. Both countries have been identified as key arms sellers to rogue states and unstable regions.

U.S. officials said candidates for additional PSI members include Canada, China, Indonesia, Malaysia, Norway, the Philippines, Russia and Thailand.

[...]

Reuters

First High Seas Stop-And-Search Exercise Begins

12 September 2003

SYDNEY (Reuters) - The U.S. navy led four countries on Saturday in the first in a series of contentious high seas exercises to stop and search ships, particularly those of North Korea, suspected of trafficking weapons of mass destruction.

Washington says the exercise is not specifically aimed at North Korea, but few doubt its target is the reclusive communist state that Washington and others accuse of making clandestine shipments of drugs, counterfeit cash and missiles.

"Exercise Pacific Protector" in the Coral Sea off Australia's northeast coast will see navies of the United States, Australia, Japan and France hunt and board a merchant ship suspected of carrying anything from biological agents to components for nuclear bombs.

North Korea's neighbor, China, has questioned the legitimacy of intercepting ships and aircraft, saying dialogue is the best way to stop the proliferation of weapons of mass destruction. Beijing has pushed for talks to try to end a standoff between Washington and Pyongyang over North Korea's nuclear program, which threatens stability across northeast Asia.

Some experts say high seas interception may be illegal. "It's one of these pre-emptive actions, like all such types of responses, that depends to 100 percent on reliable intelligence," said Scott Burchill, lecturer in international relations at Deakin University in Melbourne. "If the intelligence is wrong, the crime is committed," he told Reuters. Burchill said the war on Iraq, started because of fears Iraq was harboring weapons of mass destruction which have so far not been found, showed the importance of making sure that intelligence used to justify the interceptions is correct.

"Without that kind of assurance the risk of committing an act of piracy, which is a very serious crime under international law, is a high likelihood," he said. However, the top U.S. arms official, John Bolton, stressed at a meeting this month in Paris that the stop-and-search exercise was in line with the law.

The Coral Sea exercise is the first since the United States in May launched the Proliferation Security Initiative (PSI), which 11 nations have signed. Ten PSI exercises are planned. An Australian Defense Department spokesman confirmed the first operation got under way as planned on Saturday. "Exercise Pacific Protector" is to begin with aerial searches for the suspect vessel. The target will be a merchant ship which, for the sake of the exercise, will carry a Japanese flag.

Navy and coast guard ships will then join the hunt. The Japanese Coast Guard patrol vessel Shikishima will then request and execute a boarding and search on the high seas. The exercise is due to end on Monday when the nations seize a cargo of weapons of mass destruction. Observers have been invited from the other seven security initiative signatories -- Britain, Germany, Italy, the Netherlands, Poland, Portugal and Spain.

Legal experts say that under maritime law only ships believed to be engaged in piracy or the slave trade, or sailing without nationality, can be forcibly boarded in international waters. Ships suspected of carrying drugs are a slightly different case and may be boarded under the Vienna Convention.

In a high-profile incident last December, Spain intercepted a North Korean ship in the Arabian Sea carrying Scud missiles en route for Yemen and handed the vessel over to the United States. Washington allowed the ship to complete its voyage after concluding the missile shipment did not break any laws. North Korea criticized that boarding as a breach of international law and has charged that U.S. criticism of its missile exports is interference in its internal affairs.

www.nautilus.org

NAPSNet Daily Report

26 September 2003

[...] The Australian (Catherine Armitage, "China urged down new WMD path", Australia, 09/26/03) reported that Australia wants the PRC (People's Republic of China) to move beyond multilateral arrangements in the effort to halt the spread of weapons of mass destruction, with Defense Minister Robert Hill warning the PRC that "traditional" non-proliferation agreements are "not foolproof". Senator Hill, in China on a five-day visit, issued the warning to China's new Defence Minister, Cao Gangchuan, as an apparent prelude to an invitation to the PRC to join the so-called Proliferation Security Initiative. The US-led group of 11 nations, including Australia, proposes going outside the United Nations to co-operate on intercepting aircraft, land vehicles and ships on the high seas suspected of carrying WMD. Australia has worked hard to win at least tacit approval from the PRC for the plan, and is likely to be seeking input from PRC intelligence sources. Senator Hill also acknowledged for the first time yesterday that the PRC might be invited to join. Asked whether the PRC's membership of the PSI would be sought, he said: "Hopefully there will be opportunities for expansion in the future." But talk of expansion was premature. The PRC's support is regarded as crucial because it shares land and sea borders with the DPRK, for whom the export of nuclear and other weapons is a crucial source of foreign currency. One of the PRC's main objections to the interdiction plan has been that it appears to target the DPRK and therefore risks upsetting the PRC's efforts to broker a peaceful solution to the nuclear crisis on the Korean peninsula. "Believe it or not, (the PSI) is not specifically designed to address the DPRK situation," Senator Hill repeated yesterday, adding that the next military exercises under the plan would be held in Europe, which "might help to reinforce that point." [...]

INTER-PARLEMENTAIRE CONFERENTIE STRAATSBURG

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Kamerbrief over Inter-Parlementaire Conferentie inzake vermindering van de dreiging van Massavernietigingswapens, Straatsburg 20 en 21 nov. 2003

DVB/NN-292/03 – 15 september 2003

Tijdens de 2002 topconferentie van de G8 in Kananaskis in Canada werd het "G8 Global Partnership Against the spread of Weapons and Materials of Mass Destruction" gelanceerd. De verklaring zijdens de G8 staatshoofden en regeringsleiders terzake is bijgevoegd. Het "G8 Global Partnership" beoogt in de komende tien jaar rond de 20 miljard US dollars te besteden aan projecten in met name Rusland op het terrein van de vernietiging van chemische wapens, de ontmanteling van nucleaire onderzeeboten, de veilige opslag en vernietiging van voor kernwapens geschikte nucleaire materialen en werkgelegenheid van vroegere wetenschappers terzake.

Teneinde verdere bekendheid te geven aan het "G8 Global Partnership" organiseert de Europese Commissie op 20 en 21 november a.s. een conferentie in Straatsburg. Voor de details moge ik verwijzen naar de betreffende bijlage. Het is de bedoeling dat er, naast leden van het Europese Parlement, nationale delegaties van ongeveer vijf personen worden afgevaardigd, bestaande uit nationale parlementariërs en regeringsfunctionarissen. In dit verband wil ik u uitnodigen om in overleg met de Voorzitter van de Eerste Kamer vier leden af te vaardigen, die begeleid zullen worden door één ambtenaar van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Uw reactie en de namen van de deelnemende leden zie ik zo, mogelijk voor half september a.s., met belangstelling tegemoet.

Een gelijklopende brief stuur ik aan de Voorzitter van de Eerste Kamer.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

Mr. J.G. de Hoop Scheffer

Bijlage: Zie volgende pagina's

LOPENDE CRISES

IRAN

IAEA DOCUMENTEN

IAEA Board of Governors

Implementation of the NPT Safeguards Agreement in the Islamic Republic of Iran Resolution adopted by the Board on 12 September 2003

The Board of Governors,

(a) Recalling the Director General's report of 6 June 2003 (GOV/2003/40), which expressed concern over failures by the Islamic Republic of Iran to report material, facilities and activities as it was obliged to do pursuant to its safeguards agreement, and noted that the Secretariat continues to investigate a number of unresolved issues,

(b) Recalling also recent statements by Iranian authorities recommitting Iran to full NPT and IAEA safeguards compliance and renouncing Iranian interest in nuclear weapons,

(c) Acknowledging Iran's decision to start negotiations for the conclusion of an additional protocol, but noting it does not meet the Board's 19 June request that Iran promptly and unconditionally sign and implement such a Protocol,

(d) Noting with appreciation the Director General's report of 26 August 2003 (GOV/2003/63), on the implementation of safeguards in Iran, and acknowledging that as a result of intensive inspection activities in Iran by the Agency since February, the Agency now has a better, although still incomplete, understanding of Iran's nuclear programme,

(e) Commending the Secretariat for its continuing efforts to resolve all outstanding safeguards issues and sharing the view of the Director General that much essential work remains to be completed urgently to enable the Agency to draw conclusions on the programme,

(f) Noting the interim nature of the report of the Director General and calling on Iran to further enhance cooperation and provide full transparency to allow the Agency to fully understand and verify all aspects of Iran's nuclear programme, including the full history of its enrichment programme,

(g) Concerned by the statement of the Director General that information and access were at times slow in coming and incremental, that some of the information was in contrast to that previously provided by Iran, and that there remain a number of important outstanding issues that require urgent resolution,

(h) Noting with concern:

- that the Agency environmental sampling at Natanz has revealed the presence of two types of high enriched uranium, which requires additional work to enable the Agency to arrive at a conclusion;
- that IAEA inspectors found considerable modifications had been made to the premises at the Kalaye Electric Company prior to inspections that may impact on the accuracy of the environmental sampling;
- that some of Iran's statements to the IAEA have undergone significant and material changes, and that the number of outstanding issues has increased since the report;
- that despite the Board's statement in June 2003 encouraging Iran, as a confidence-building measure, not to introduce nuclear material into its pilot centrifuge enrichment cascade at Natanz, Iran has introduced such material;

(i) Expressing grave concern that, more than one year after initial IAEA inquiries to Iran about undeclared activities, Iran has still not enabled the IAEA to provide the assurances required by Member States that all nuclear material in Iran is declared and submitted to Agency safeguards and that there are no undeclared nuclear activities in Iran,

(j) Mindful of Iran's heavy responsibility to the international community regarding the transparency of its extensive nuclear activities,

(k) Recognising the basic and inalienable right of all Member States to develop atomic energy for peaceful purpose,

(l) Stressing the need for effective safeguards in order to prevent the use of nuclear material for prohibited purposes in contravention of safeguards agreements, and underlining the vital importance of effective safeguards for facilitating cooperation in the field of peaceful uses of nuclear energy,

1. Calls on Iran to provide accelerated cooperation and full transparency to allow the Agency to provide at an early date the assurances required by Member States;
2. Calls on Iran to ensure there are no further failures to report material, facilities and activities that Iran is obliged to report pursuant to its safeguards agreement;
3. Reiterates the Board's statement in June 2003 encouraging Iran not to introduce nuclear material into its pilot enrichment cascade in Natanz, and in this context calls on Iran to suspend all further uranium enrichment-related activities, including the further introduction of nuclear material into Natanz, and, as a confidence-building measure, any reprocessing activities, pending provision by the Director General of the assurances required by Member States, and pending satisfactory application of the provisions of the additional protocol;
4. Decides it is essential and urgent in order to ensure IAEA verification of non-diversion of nuclear material that Iran remedy all failures identified by the Agency and cooperate fully with the Agency to ensure verification of compliance with Iran's safeguards agreement by taking all necessary actions by the end of October 2003, including:
  - (i) providing a full declaration of all imported material and components relevant to the enrichment programme, especially imported equipment and components stated to have been contaminated with high enriched uranium particles, and collaborating with the Agency in identifying the source and date of receipt of such imports and the locations where they have been stored and used in Iran;
  - (ii) granting unrestricted access, including environmental sampling, for the Agency to whatever locations the Agency deems necessary for the purposes of verification of the correctness and completeness of Iran's declarations;
  - (iii) resolving questions regarding the conclusion of Agency experts that process testing on gas centrifuges must have been conducted in order for Iran to develop its enrichment technology to its current extent;
  - (iv) providing complete information regarding the conduct of uranium conversion experiments;
  - (v) providing such other information and explanations, and taking such other steps as are deemed necessary by the Agency to resolve all outstanding issues involving nuclear materials and nuclear activities, including environmental sampling results;
5. Requests all third countries to cooperate closely and fully with the Agency in the clarification of open questions on the Iranian nuclear programme;
6. Requests Iran to work with the Secretariat to promptly and unconditionally sign, ratify and fully implement the additional protocol, and, as a confidence-building measure, henceforth to act in accordance with the additional protocol;
7. Requests the Director General to continue his efforts to implement the Agency's safeguards agreement with Iran, and to submit a report in November 2003, or earlier if appropriate, on the implementation of this resolution, enabling the Board to draw definitive conclusions; and
8. Decides to remain seized of the matter.

Iran

Statement to the forty-seventh regular session of the General Conference of the International Atomic Energy Agency

By H.E. Mr. Reza Aghazadeh, Vice-President of the Islamic Republic of Iran and President of the Atomic Energy Organization of Iran
15 September 2003

In the Name of God, the Compassionate, the Merciful

Mr. President, Excellencies,

I wish to congratulate you and through you all the members of the Bureau for your election to guide the important deliberations of the 47th Session of the General conference in the next few days. My delegation is confident that under your leadership we will work through important issues before us and try to inject more wisdom and rationality in our dispensation of the issues. I also wish to thank our distinguished Director General for his statement and reports.

Last week a resolution was adopted in the Board of Governors on the nuclear program in my country. My delegation objects not only to the resolution but also to the manner in which it was developed and negotiated. The resolution goes beyond the words and spirit of the NPT and the IAEA Statutes, even beyond the provisions of the Additional Protocol, which we are still in the process of negotiating it. My delegation could not have associated itself with such a resolution, which was pushed to a decision through resorting to false

attributions to the Secretariat, arms twisting at many capitals, and stone walling the views and amendments of not only 15 members of the NAM, but also those of others including some of the co-sponsors themselves. This is unilateralism at its worst, that is to say, extreme unilateralism posed under a multilateralist cloak. We believe there is more to this resolution that meets the eye at the first glance. There is an agenda behind it that is conceived in escalating tension and chaos to divert attention from serious issues that deal with partisan politics in the United States.

In our view, such a heavy-handed approach to get a resolution casts considerable doubt on the validity, utility and above all, the practicality of so a resolution. It seems that the resolution has been engineered in such a manner to guarantee its non-or half implementation. We sincerely doubt whether this resolution intends, as it should, to promote the effectiveness of the safeguards and non-proliferation regime.

We have serious problems with this resolution. From its inconsistency with the NPT to its deadline for cooperation and its venomous language are all problematic. These are our preliminary views on this resolution.

We are studying the resolution carefully and will officially respond to it in a few days.

In the meantime, I wish to underline the following points:

1- Iran is fully committed to its NPT responsibility, not only because of its contractual obligation, but also because of its religious and ethical considerations,

2- Iran's actions and policies are geared to strengthening the safeguards regime, because of strategic considerations,

3- Iran's planned nuclear development programme to generate 7000 Mw electricity with secured fuel has factored in consideration of strengthening the Safeguards, through joining the Additional Protocol or otherwise, so as to encourage the international community to give a serious impetus to others in the Middle East to respond positively to Iran's initiative for establishing the Middle East as a nuclear-weapon free zone.

4- It is indeed unfortunate to note that despite all our attempts to resolve the outstanding issues, the ever-increasing cooperation with the Agency as clearly reflected in the report, we have witnessed an opposite trend by those who seek to disrupt the process.

5- Had the ongoing process continued, we would surely have had achieved the desired results of full transparency and confidence. The Resolution will certainly not help the process forward and is thus seen as counter productive.

6- We are here with the message of willingness to find ways and means that would salvage the process and maintain the issue within the framework of the relevant international body, under the direction of the Director General, taking into account the interpretations put forth by the majority of the Board members on the content of the resolution.

The international community still considers the existence of nuclear weapons and their possible use as the most serious threat to the very existence of humankind and civilization, however some developments and setbacks have occurred since the 2000 Review Conference and the last PrepCom. The emergence of a new security doctrine that set rational for possible use of nuclear weapons is among those developments. This doctrine relies on nuclear weapons, for foreseeable future as a key element in the national security strategy of a nuclear power. The new approaches towards nuclear weapons stress capabilities to respond to conventional and non- nuclear threats, which should serve as a credible deterrent at the lowest level of nuclear weapons consistent with the security interest of that nuclear power. Ignoring the widespread protest against its nuclear doctrines in its National Security Strategy released in September 2002, it asserts that "*has long maintained the option of preemptive actions to counter a sufficient threat*" to its national security and that it will, if necessary, act pre - emotively "*to forestall or prevent hostile acts by its adversaries*".

Now, please consider a scenario where this argument is made by a country other than the United States. Take for instance our own case. We believe, that with the resolution adopted last Friday, there is a sufficient threat of hostile acts by the United States or its client Zionist regime against our interest and National Security. Using the logic in US National Security Strategy, is it acceptable or is it saving international peace and security if we were to say that we are going to act pre-emptively to forestall or prevent hostile acts by our adversary the United States. I think, few would think that this reasoning is sound and promotes International Peace and Security.

It is time to stick to the principles of disarmament and to protect past collective achievements. We, as a matter of principle, are strongly of the view that the only way to counter challenges that emanate from the existence of nuclear arsenals of the nuclear powers and the proliferation of nuclear weapons is to strengthen the relevant international instrument through multilateral, comprehensive and non discriminatory efforts. We firmly believe that the NPT is the cornerstone of the international efforts to achieve complete nuclear disarmament and to halt vertical and horizontal proliferation of this horrible weapon.

Due to the reluctance of some nuclear weapon states, the disarmament objectives of the NPT have not materialized in spite of their clear obligations and the continuous calls of the international community. Nuclear disarmament is still the highest priority in the security agenda of the international community. A review of the past shows a lack of progress by the nuclear powers to accomplish the elimination of their nuclear arsenals leading to nuclear disarmament.

By the adoption of 13 practical step for systematic and progressive efforts to implement Article VI of the NPT and the related paragraph of the 1995 Decision on "Principles and Objectives for Nuclear and non proliferation and Disarmament", including an unequivocal undertaking of nuclear powers to accomplish the total elimination of the their nuclear arsenals, the 2000 Review Conference gave fresh hope that the collective efforts of the international community were moving forward in the right direction.

However, the actions and policies undertaken by the nuclear powers were far from the expectation of the international community reflected by the 2000 Review Conference. The picture of nuclear disarmament over the past two years has been one of setback and negative developments.

Realizing the universality of the NPT is an urgent need to enhance security and stability in the world, in light of the current developments, the Middle East, as one of the most sensitive areas, deserves more attention and substantial work during the current meeting. We vividly recall that the Resolution; on the Middle East adopted in the 1995 Review and Extension Conference was an integral part of the decision for the indefinite extension of the NPT. Now the sole obstacle for the establishment of a nuclear weapon free zoon in the region is Israel, which has not yet joined the NPT and has not placed its nuclear facilities under the comprehensive safeguards of the IAEA. All members of the NPT and specifically those who have influence on this regime should exert far more pressure on it to join the NPT and renounce its security policy based on WMD and in particular nuclear weapons.

Article IV has a critical role to play in full and indiscriminate implementation of the NPT. Its goal is to strike a balance between the security concerns and the socio-economic requirements for development especially for the developing countries. By establishing a framework to promote the peaceful uses of nuclear energy, through enhancing international cooperation among state parties, it provides the main incentive set forth in the treaty. Considering the experience with Iraq concerning its circumvention of the rules of the NPT and IAEA safeguards, we do recognize that keeping such balance is a challenge.

However, stressing only the security aspect of disarmament treaties including the NPT, and hampering the materialization of recognized inalienable rights of stat parties to engage in peaceful uses of nuclear energy would be a disservice to the principles and objectives of the Treaty.

The NPT constitutes an integrated structure, whose effectiveness and realization of its noble goals lie in full compliance with all its provisions by all Parties. The credibility on the NPT as the most encompassing disarmament treaty would be impaired through selective and discriminatory approaches towards its implementation.

Thank you Mr. President

BERICHTEN

Washington Post

Iran Given Deadline to Lay Bare Nuclear Program

By Joby Warrick – 13 September 2003

The United Nations' nuclear watchdog agency took a dramatically tougher line with Iran yesterday after months of diplomacy, setting an Oct. 31 deadline for the Islamic republic to prove to the world that it is not secretly building nuclear weapons.

Iranian representatives to the International Atomic Energy Agency in Vienna walked out in protest after the agency's 35-nation governing board unanimously approved the U.S.-backed deadline. In an ominous turn, the leader of Iran's delegation warned that the country may cease cooperating with U.N. nuclear inspectors, prompting fears that Iran could follow North Korea in renouncing international treaty obligations that prohibit nuclear weapons research.

"We will have no choice but to have a deep review of our existing level and extent of engagement with the agency," the Iranian delegate, Ali Akbar Salehi, said in a brief statement before departing the talks.

The IAEA's decision sets up a possible showdown with Iran, which must now choose between granting U.N. inspectors full access to its nuclear facilities and documents or risk being brought before the Security Council

for possible sanctions. For more than a year, the nuclear agency has been pressing Iran to explain a massive and largely clandestine expansion of its nuclear program, including the construction of a plant for enriching uranium.

Iran's claim that it seeks only to develop a civilian nuclear power industry was dealt a serious blow in July when IAEA inspectors detected traces of highly enriched uranium at a nuclear facility in Natanz, in the central part of the country. Highly enriched uranium is used in nuclear weapons.

"It is essential and urgent . . . that Iran remedy all failures identified by the agency and cooperate fully," the IAEA said in a resolution that passed without dissent. The agency called on Iran to provide a "full declaration" of its nuclear program, to open all nuclear sites for inspection and to agree to environmental testing in advance of an IAEA meeting scheduled for November.

The resolution also urged Iran to immediately freeze its uranium enrichment program as a sign of good faith. A similar request by the IAEA in June was ignored by Iran, which within weeks began enriching uranium on a pilot scale using a single machine known as a gas centrifuge, IAEA officials said. Ten more machines were tested in late August in preparation for the opening of a larger facility in Natanz containing at least 1,000 centrifuges. When it is fully operational, the plant could produce enough enriched uranium for several nuclear bombs each year.

The IAEA decision was an important diplomatic victory for the Bush administration, which faced opposition from numerous countries that opposed U.S. policy toward Iraq and were generally skeptical of its claims about Iran.

The administration, which initially sought a far harsher condemnation of Iran, lobbied heavily for the Oct. 31 deadline, and even dispatched delegations to capitals around the world to persuade other governments to take a tough stance. Ultimately, the accumulation of evidence of cheating by Iran -- evidence collected by IAEA inspectors during multiple visits to the country -- was impossible to ignore, U.S. diplomats said.

One senior administration official likened yesterday's vote to the "tightening of a noose."

"Not only did we get the tough language we wanted, but we got the backing of the world," said the official, who spoke on condition of anonymity. "Now the Iranians have an opportunity to come clean and demonstrate that they want to be a full-fledged member of civilized society."

If Iran fails to meet the deadline, the IAEA board could declare it in noncompliance with the nuclear Nonproliferation Treaty. Such a move could mean the loss of any legitimate foreign assistance to its nuclear industry, including Russian contracts to construct a light-water nuclear reactor near the coastal city of Bushehr.

The IAEA's decision was praised by many nonproliferation experts and congressional leaders who have argued for a more confrontational approach toward Iran.

"The world can have no illusions now that Iran is well on the path to becoming a nuclear power," said Rep. Tom Lantos (D-Calif.), ranking member of the House International Relations Committee. "It is long past time for the international community, and Russia in particular, to acknowledge this fact and pressure Iran for a full and complete accounting of its activities and full compliance with the solemn commitments."

But some weapons experts cautioned that pushing Iran too hard could backfire.

"U.S. policy could actually shorten the time it takes for Iran to develop nuclear weapons," said David Albright, a former IAEA inspector and president of the Institute for Science and International Security, a Washington-based research group. "You can end up driving Iran into a corner and causing it to embark on a crash nuclear program out of fear."

Guardian

Europeans fail to end Iranian nuclear crisis

Dan De Luce – 20 September 2003

Britain, France and Germany have made an unsuccessful attempt to encourage Iran to comply with the International Atomic Energy Agency rules and curb its nuclear ambitions by offering to share their nuclear technology.

The incentive was intended to persuade Iran to accept tougher nuclear inspections and to halt its uranium enrichment programme.

It was offered despite strong objections by the US, according to a Reuters news agency report yesterday .

Iran's lukewarm reaction served to unite the US and European governments behind the IAEA's tough resolution last week, which requires Iran to prove that it has no-nuclear weapons programme by October 31.

If it fails to do so it make face action by the UN security council action.

The reported behind-the-scenes offer sheds new light on the crisis caused by Iran's nuclear activities.

Tehran's attempt to buy time on the issue has backfired and appears to have paved the way for transatlantic unity.

The Bush administration wants Iran isolated and dismisses Europe's attempts at "constructive engagement" with reformers in the theocratic leadership.

Iran's decision to reject the offer will make it more difficult for the foreign secretary, Jack Straw, and other foreign ministers to defend the benefits of engagement.

Iranian officials told journalists privately in August that England, France and Germany were putting pressure on their government to accept short-notice inspections of Iran's nuclear plants.

But they but did not mention the incentives that were also proposed.

A letter from the three powers said that if Iran agreed to the demands they would offer cooperation on technology. It did not specify what sort of technology,.

But Iran has made it clear that civilian nuclear technology is the only incentive it is interested in.

"Washington did not consider it very helpful at all," a diplomat familiar with the matter said.

The administration was worried that it might divide Europe and the US, talked to "friends and colleagues in Europe" and "attempted to dissuade them from sending the letter," the diplomat told Reuters.

A source said that the joint British, French and German initiative "still stands".

Iran has given conflicting signals about how it will react to the IAEA resolution, but has said it will continue to cooperate with the agency.

But Conservative figures advocate following the North Korean example by withdrawing from the nuclear non-proliferation treaty altogether and ejecting UN inspectors.

"What is wrong with considering this treaty on nuclear energy and pulling out of it?" Ayatollah Ahmad Jannati, who heads the supervisory body the Guardian Council, said yesterday at Friday prayers in Tehran.

"North Korea pulled out of it and many countries have never entered it."

While the reformist government, led by President Mohammad Khatami, has said it will consider signing the additional protocol to the treaty which would allow short-notice inspections, Ayatollah Jannati said that would be represent "an extraordinary humiliation".

The final decisions on Iran's nuclear programme are believed to rest with the supreme leader, Ayatollah Ali Khamenei and allied senior clerics, not with Mr Khatami's cabinet, whose powers have been systematically curtailed.

The US and European governments suspect that Iran has a clandestine nuclear weapons programme and point to its efforts to enrich uranium, build a heavy water plant, and secure spent nuclear fuel, and to its contradictory accounts of its activities.

Iran says its nuclear programme is designed for peaceful purposes, to meet growing demand for electricity.

As for the IAEA tests which showed enriched uranium at a nuclear site, Iranian officials say the samples came from contaminated components bought on the black market abroad.

Reuters

UN Steps Up Iran Nuclear Probe Ahead of Deadline

By Louis Charbonneau – 23 September 2003

VIENNA (Reuters) - The United Nations nuclear watchdog said on Tuesday it was stepping up inspections in Iran ahead of an October 31 deadline for Tehran to enable the U.N. to verify it has no secret atomic weapons program.

After strong lobbying by the United States for action, the governing board of the U.N. International Atomic Energy Agency (IAEA) on September 12 set the deadline and called on Tehran to suspend all uranium-enrichment activities.

Washington, which branded Iran a member of an "axis of evil" with North Korea and pre-war Iraq, believes Iran's enrichment plants may be used to purify uranium for use in a nuclear bomb.

Iran denies this allegation and insists its nuclear ambitions are limited to generating electricity.

IAEA spokeswoman Melissa Fleming said the agency would send teams of experts to Tehran on Friday for inspections and face-to-face talks with Iranian officials to clear up the IAEA's many outstanding questions about Iran's nuclear program.

"We have a detailed list of requirements covering all of the areas outlined in our reports (on Iran) -- including uranium conversion and uranium enrichment," Fleming said.

The IAEA recently found weapons-grade enriched uranium in Iran and is investigating Tehran's explanation that it came from contaminated machinery purchased abroad.

"October will be a period of very intensive inspections and talks in Iran," she said. "To do this, accelerated cooperation is essential and here the ball is in Iran's court."

Fleming said it was important that Iran gives the IAEA everything it needs to answer the agency's unanswered questions so that the November report to the IAEA board "fully addresses all of the outstanding issues and unanswered questions."

If the IAEA still has unanswered questions about Iran's nuclear program in November, diplomats said Washington and the European Union would push to report Tehran to the U.N. Security Council for violating its IAEA nuclear safeguards obligations. The Security Council could impose economic sanctions.

Fleming said the agency had received no official word on comments by Iran's ambassador to the IAEA, Ali Akbar Salehi, who was quoted by Iranian state television as saying Tehran would cut cooperation with the U.N. to the minimum required under its IAEA Safeguards Agreement.

"We've just read about this in the media," she said. "We haven't heard anything that would stop us from moving forward with this important phase of our investigations."

White House

Bush, Putin at Camp David Stress Strong U.S.-Russia Ties

Both urge North Korea, Iran to end nuclear programs

Press release - 28 September 2003

[...] Bush and Putin also urged North Korea and Iran to end nuclear weapons programs. "We strongly urge North Korea to completely, verifiably and irreversibly end its nuclear programs. We strongly urge Iran to comply fully with all of its obligations under the Nuclear Non-Proliferation Treaty," Bush said.

"So the most important thing that came out of these meetings was a reaffirmation of our desire to work together to convince Iran to abandon her ambitions, as well as to work with other nations so that there is a common voice on this issue. You heard the President say that the IAEA [International Atomic Energy Agency] process must go forward. We firmly agree. I found this part of our discussions to be very satisfactory, from the U.S. point of view," Bush said.

Putin said "Russia has no desire and no plans to contribute in any way to the creation of weapons of mass destruction, either in Iran or in any other spot, region in the world. I would like to reiterate that we comply firmly with the provisions of the Non-Proliferation Treaty, because this course is in our national interest." [...]

Guardian

Iran stands defiant over nuclear programme

By Ian Traynor - 29 September 2003

Iran declared at the weekend that it would not give up enriching uranium, risking a bigger showdown with the international community about its suspected nuclear weapons programme.

Two weeks ago the International Atomic Energy Agency ordered Tehran to suspend its enrichment projects and gave it until the end of October to reveal all about its nuclear programme. But the foreign ministry said at the weekend: "Relinquishing uranium enrichment is not a subject Iran can compromise on."

The IAEA's inspectors have traced at least three instances of uranium being enriched to weapons-grade level since June. More inspectors were due to travel to Iran this weekend for intensive investigations before the October deadline but have had to delay their visit until later this week because the Iranians, apparently locked in argument about how to respond to the international ultimatum, have yet to agree their position towards the inspections.

Iranian hardliners argue that the ultimatum is a US-inspired political gambit and that they should sever their relations with the IAEA. The Iranian position should become clearer today when the atomic energy minister, Gholamreza Aghazadeh, addresses parliament on the crisis.

President Bush has sought the Kremlin's help on the issue, as Russia is Iran's key nuclear partner, building the Bushehr nuclear power plant.

But Vladimir Putin did him no favours at their Camp David meeting on Saturday, vowing to continue the supply of nuclear equipment.

DOCUMENTEN

US Congress

Bill Summary and Status

H.R.2754

Title: Making appropriations for energy and water development for the fiscal year ending September 30, 2004, and for other purposes.

Sponsor: Rep Hobson, David L. [OH-7] (introduced 7/16/2003) Cosponsors: (none)

Latest Major Action: 9/24/2003 Resolving differences / Conference -- House actions. Status: The Speaker appointed conferees: Hobson, Frelinghuysen, Latham, Wamp, Emerson, Doolittle, Peterson (PA), Simpson, Young (FL), Visclosky, Edwards, Pastor, Clyburn, Berry, and Obey. bba

STATUS:

[...]

9/15/2003:

S.AMDT.1655 Amendment SA 1655 proposed by Senator Feinstein. (consideration: CR S11436; text: CR S11436)

To prohibit the use of funds for Department of Energy activities relating to the Robust Nuclear Earth Penetrator, Advanced Weapons Concepts, modification of the readiness posture of the Nevada Test Site, and the Modern Pit Facility, and to make the amount of funds made available by the prohibition for debt reduction.

[...]

9/16/2003:

S.AMDT.1655 Motion to table amendment SA 1655 agreed to in Senate by Yea-Nay Vote. 53 - 41. Record Vote Number: 349.

9/16/2003:

S.AMDT.1659 Amendment SA 1659 proposed by Senator Reed. (consideration: CR S11534-11538; text: CR H11534)

To prohibit the use of fund for certain activities relating to advanced nuclear weapons concepts, including the robust nuclear earth penetrator.

9/16/2003:

S.AMDT.1659 Amendment SA 1659 agreed to in Senate by Voice Vote.

[...]

9/16/2003:

S.AMDT.1710 Amendment SA 1710 proposed by Senator Reid for Senator Bingaman. (consideration: CR S11541; text: CR S11541)

To limit the availability of funds for the Advanced Concepts Initiative of the National Nuclear Security Administration pending a report on activities under the initiative.

9/16/2003:

S.AMDT.1710 Amendment SA 1710 agreed to in Senate by Voice Vote.

[...]

9/16/2003:

Passed Senate with an amendment by Yea-Nay Vote. 92 - 0. Record Vote Number: 350. (text: CR 9/22/2003 S11758-11768)

[...]

9/16/2003:

Measure amended in Senate by unanimous consent after passage.

[...]

9/16/2003:

Senate insists on its amendment, asks for a conference, appoints conferees Domenici; Cochran; McConnell; Bennett; Burns; Craig; Bond; Stevens; Reid; Byrd; Hollings; Murray; Dorgan; Feinstein; Inouye.

9/22/2003:

Message on Senate action sent to the House.

9/24/2003 6:33pm:

Mr. Wamp asked unanimous consent that the House disagree to the Senate amendment, and agree to a conference. (consideration: CR H8879)

9/24/2003 6:34pm:

On motion that the House disagree to the Senate amendment, and agree to a conference Agreed to without objection.

9/24/2003 6:34pm:

The Speaker appointed conferees: Hobson, Frelinghuysen, Latham, Wamp, Emerson, Doolittle, Peterson (PA), Simpson, Young (FL), Visclosky, Edwards, Pastor, Clyburn, Berry, and Obey.

9/24/2003 6:34pm:

Motion to reconsider laid on the table Agreed to without objection.

BERICHTEN

Werkgroep Eurobom

Amerikaanse Senaat steunt onderzoek naar nieuwe kernwapens

Democratische Senatoren vrezen dat beleid verdere proliferatie zal veroorzaken en de drempel tot kernwapeninzet zal verlagen

Persbericht – 17 september 2003

De Amerikaanse Senaat heeft gisteren bij de behandeling van de begroting voor 2004 een amendement van de Democratische Senatoren Feinstein en Kennedy verworpen om geen geld beschikbaar te stellen voor onderzoek naar nieuwe kernwapens (zogenaamde mini-nukes en earth-penetrators), studie naar een nieuwe fabriek voor plutoniumkernen voor kernwapens en verkorting van de periode nodig om nucleaire testen te hervatten van 36 naar 18 maanden.

Democratische Senatoren vrezen dat het Amerikaanse beleid in de richting van nieuwe kernwapens verdere proliferatie van de rest van de wereld zal veroorzaken. 'Hoe kunnen wij van Noord-Korea en Iran eisen dat ze hun kernwapenprogramma's opgeven wanneer we zelf een nieuwe generatie van deze wapens gaan ontwikkelen?', vroeg Edward Kennedy zich af. Dianne Feinstein voegde eraan: 'Is er iemand die gelooft dat andere landen niet zullen volgen wanneer de Verenigde Staten deze weg gaan bewandelen?'

Mohammed El-Baradei, hoofd van het Internationaal Atoomenergie Agentschap (IAEA) bekritiseerde eind augustus het Amerikaanse beleid al om dezelfde redenen. Hij zei in een interview met het Duitse blad Stern onder meer: 'De Verenigde Staten eisen van andere landen dat ze geen kernwapens hebben, terwijl ze hun eigen arsenalen vullen. [...] Als we zulke dubbele standaarden niet opgeven, zullen we nog meer kernwapenstaten gaan krijgen.'

Mini-nukes zijn kernwapens met een kleine lading en earth-penetrators (ook wel 'bunker-busters' genoemd) zijn kernwapens bedoeld om ondergrondse doelen te raken. Volgens Democratische Senatoren en andere critici van het kernwapenbeleid van de Amerikaanse regering is het nog slechts een kwestie van tijd voordat overgegaan zal worden tot de daadwerkelijke ontwikkeling van zulke wapens. Dit zal de drempel voor inzet van kernwapens ernstig verlagen, omdat deze wapens uitdrukkelijk als inzetbare wapens worden gepresenteerd, in tegenstelling tot bestaande kernwapens die altijd als 'afschrikingsmiddelen' zijn benoemd. De Republikeinse Senator Graham zei bijvoorbeeld dat inzetbare nieuwe kernwapens onderdeel zouden moeten zijn van de strijd tegen het terrorisme.

De Senaat stemde eerder in mei al voor het beschikbaar stellen van geld voor genoemde zaken. Bij de behandeling van de begroting in het Huis van Afgevaardigden stemde een meerderheid tegen geld voor onderzoek naar mini-nukes en verkorting van de periode voor hervatting van kernproeven. Ook wilde het Huis veel minder geld beschikbaar stellen voor onderzoek naar earth-penetrators en naar een fabriek voor plutoniumkernen.

Nu de Senaat vast blijft houden aan het wel beschikbaar stellen van geld voor al deze zaken moet een gezamenlijke commissie van Senaat en Huis van Afgevaardigden in onderhandelingen tot een compromis zien te komen.

COMMENTAAR EN VRAGEN

Tijdens de juni vergaderingen van de NAVO kwamen de kernwapens toegewezen aan de NAVO zelf (zoals de kernwapens op Volkel) slechts heel zijdelings aan bod. In de brief van minister Kamp is een verwijzing te vinden naar de “confidence and security building measures” voorgesteld in het zogenaamde ‘paragraaf 32 rapport’ (van dec. 2000) maar de nadruk ligt op proliferatievraagstukken elders.

Van belang daarbij is het standpunt uiteengezet in de toelichting op de begroting van buitenlandse zaken. Onder het kopje ‘geoperationaliseerde doelstelling 7’ wordt gesteld dat “Effectieve bestrijding van proliferatie van massavernietigingswapens en bevordering van wapenbeheersing en ontwapening kunnen slechts plaatsvinden binnen een krachtig multilateraal systeem dat duidelijke regels stelt en toeziet op de naleving ervan”.

In deze woorden is sprake van een zekere dubbelzinnigheid: de “versterking van het multilaterale systeem” slaat immers op zowel bestaande verdragen als op nieuwe unilaterale initiatieven opgezet door de Amerikaanse regering, zoals het Proliferation Security Initiative (zie hiervoor F&R 27). Binnen PSI verband wordt een debat gevoerd over het onderscheppen van het internationale verkeer in WMD technologie in internationale wateren (of overland of in de lucht). Het is mogelijk dat als de VS overgaat tot unilaterale maatregelen tegen zulke transporten (dit ligt in de lijn van de uitspraken van onderminister Bolton) dat de Amerikaanse regering zich zal beroepen op een specifieke interpretatie van de afspraken die in PSI verband zijn gemaakt. Nederland zou dus als deelnemer aan PSI indirecte steun geven aan zo een optreden. Dit is in de eerste plaats van belang in de lopende crisis rond Iran (zie de artikelen en documenten daarover). De cruciale vraag luidt: in hoeverre worden multilaterale afspraken ondermijnd dan wel geschonden door deze ontwikkelingen? Als dat het geval is dan ligt het voor de hand dat een groot aantal staten zich zullen beroepen op het beleid van het PSI gezelschap om zelf hun eigen weg te gaan. In dat geval slaat de ontwikkeling naar versterking van het multilaterale systeem om in zijn tegendeel, namelijk ondermijning daarvan.

In de richtlijnen voor de VN delegatie wordt verslag gedaan van de ontwikkelingen rondom de Nieuwe Agenda resolutie die in 2002 werd ingediend. De Nederlandse regering gaf geen steun aan die resolutie in 2002, omdat de “NAG niet bereid was om benodigde wijzigingen door te voeren”. Wat die wijzigingen precies waren blijft een mysterie: helaas valt alweer een onthouding te verwachten voor de komende resolutie. Het ontbreken van tegenstand vanuit de NAVO bondgenoten zou helpen diplomatiek vrij baan te geven aan unilaterale ontwikkelingen in de VS. Die zijn zoals bekend niet mis: het Congres heeft het verbod op de ontwikkeling van mini-kernwapens afgeschaft en nieuwe wetgeving aangenomen om zo een ontwikkeling mogelijk te maken (de precieze omvang van de ontwikkelingsgelden en de inperkingen aan de besteding van de gelden moeten bij dit schrijven nog worden vastgesteld in het Congres). De periode om voorbereidingen te treffen voor een test is ingekort naar 18 maanden. Fondsen voor de bouw van een nieuwe fabriek voor de productie van kernwapen kernen (‘pits’) zijn vrijgegeven. Het CTBT zal zeker niet in werking treden, omdat de VS, China en een aantal andere landen weigeren het verdrag te ratificeren. Een kernproef van de Amerikaanse mini-kernwapens zal een vernietigende klap uitdelen aan het systeem van internationale veiligheidsverdragen. Als de VS zulke verdragen verwerpt, dan ligt het voor de hand dat een groot aantal staten zelf kernwapens of andere massavernietigingswapens gaan ontwikkelen.

Dat proliferatieproces, waartegen de NPV bedoeld was, is al op gang aan het komen. Er zijn gegronde redenen voor zorg over de aanwezigheid van kernwapens in Noord Korea en de eerste stappen die in Iran worden ondernomen voor de bouw van nucleaire installaties waarmee kernwapens gebouwd kunnen worden. De IAEA (het Internationaal Atoom Agentschap) heeft een aantal maatregelen genomen, bij Noord Korea is de rol van China en Zuid Korea cruciaal.

Helaas valt een zekere logica in de besluiten van de regeringen van de ‘staten van zorg’ niet te ontkennen. De VS is immers op valse gronden een oorlog tegen Irak begonnen (juist omdat er een onmiddellijke dreiging met WMD zou hebben bestaan, gericht op de rest van de wereld, plus een verzonnen verband met terroristen). De regeringen van de andere door de Amerikaanse president aangewezen ‘boevenstaten’ (ook Syrië en Libië worden regelmatig genoemd) zijn inmiddels vermoedelijk tot de conclusie gekomen dat de beste manier om een Amerikaanse aanval te verhinderen bestaat uit het zelf opbouwen van een kernwapenvoorraad. Het is nuttig om te herinneren dat de VS een slordige 8000 operationele kernwapens heeft, waarvan een gering aantal volstaan om Noord Korea/Iran en elk willekeurig ander land van de aardbodem te vagen. De constante stroom berichten over de immense dreiging die uit zou gaan van de boevenstaten moet dus zeer kritisch bekeken worden.

Over sommige van de bovenstaande zaken heeft de Nederlandse regering zich uitgesproken. Uit het antwoord op de vragen van kamerlid Karimi over de ontwikkeling van mini-kernwapens blijkt wel een zekere bezorgdheid van de regering over de plannen van de VS, zeker als dit uitmondt in het hervatten van

kernproeven van de nieuwe wapens. Wat betreft Iran is de zorg die kamerlid Wilders tot uiting brengt terecht: er lijkt, net als in Noord Korea, een ontwikkeling op gang gebracht naar de mogelijke bouw van kernwapens. De ernst van de situatie is onomstreden, de oplossingen zouden echter niet in de richting van een confrontatie gezocht moeten worden, aangezien dat juist de niet-gewenste situatie kan versnellen. Namelijk het op gang brengen van kernwapen programma's in een reeks landen. Het Proliferation Security Initiative opgezet door de VS (zie F&R 27 en de verklaring in deze verzameling) wordt gesteund door de Nederlandse regering, maar draagt duidelijk de kiem in zich van unilaterale stappen door de VS. In dat geval zal PSI politieke legitimatie geven aan zulk optreden: de samenwerkende landen worden steeds meer beschouwd als verlengstuk van de Amerikaanse contra-proliferatie politiek, die de facto multilaterale verdragen onderuit haalt. Dat zal op zijn beurt proliferatie van massavernietigingswapens versnellen.

Vragen

In de verklaring van de New Agenda Coalition (NAC) (zie de tekst) worden een aantal zaken aangeroerd die van groot belang zijn voor het behoud van het internationale verdragenstelsel. De NAC zal met een tweetal resoluties komen tijdens de First Committee bij de VN. Een reactie van de Nederlandse regering is gewenst over de volgende paragrafen:

ad 3: zorg over gebrekkige vooruitgang naar nucleaire ontwapening, zoals afgesproken in de 'review conference' van het Non-Proliferatie Verdrag (NPV) in 2000.

ad 4: indirecte verwijzing naar de verplichting om nucleair te ontwapenen in art 6 van de NPV

ad 5: oproep aan VS en Rusland om hun afspraak over gedeeltelijke nucleaire ontwapening (Verdrag van Moskou) om te zetten in een onomkeerbaar proces en er ook opgeslagen kernkoppen bij te betrekken.

ad 7: indirecte verwijzing naar nieuwe Amerikaanse nucleaire doctrine, zoals neergelegd in de Nuclear Posture Review, pre-emptive strike etc

ad 10: vermoedelijke verwijzing naar Iran om inspecties toe te laten

ad 13: benadrukking van belang multilateralisme voor internationale veiligheid (indirecte kritiek op unilaterialisme men van VS)

In para 13 worden ook twee resoluties aangekondigd, de gebruikelijke New Agenda ontwapeningsresolutie plus een over het verminderen van niet-strategische wapens. De kernwapens op Volkel luchtmachtbasis voor gebruik door de Nederlandse Luchtmacht vallen in deze categorie. De resoluties zullen in de First Committee vergadering worden ingebracht in oktober.

KRONIEK 2003-2004

29 sept – 3 oktober	Parlementaire Assemblée Europese Raad, Straatsburg
1 oktober	AO VCK Buitenlandse Zaken en Defensie over transatlantische betrekkingen
1 oktober	Bezoek Premier Mir Zafarullah Khan Jamali (Pakistan) aan VS, Washington
1-2 oktober	Missile Defensie conferentie, Aspen Institute, Rome
3-4 oktober	Informele bijeenkomst EU Ministers van Defensie, Rome
8-9 oktober	Informele bijeenkomst NAVO Ministers van Defensie, Colorado
9-10 oktober	Bijeenkomst Proliferation Security Initiative, London
13-14 oktober	EU – General Affairs and External Relations Council, Luxemburg
16-17 oktober	Europese Raad, Brussel
20-21 oktober	Bezoek Bush aan Thailand en Filippijnen
20-21 oktober	APEC-leiders bijeenkomst, Bangkok
20-24 oktober	OPCW States Parties bijeenkomst, Den Haag
21-23 oktober	Behandeling begroting Defensie in Tweede Kamer
23-24 oktober	UN Donor Conferentie Irak, Madrid
25 oktober	Burgerinspectie SHAPE, Bergen
29 oktober	EU-India Summit, New Delhi
7 november	Nederland neemt voorzitterschap Raad van Europa over (tot en met 26 mei)
7-11 november	NAVO Parlementaire Assemblée, Orlando
10-14 november	BWC States Parties bijeenkomst, Geneve
10-14 november	CTBT PrepCom, 21 st Session, Wenen
17-18 november	EU Commissie buitenlandse zaken, mensenrechten, gemeenschappelijke veiligheid en defensiebeleid, Brussel
17-18 november	EU – General Affairs and External Relations Council, Brussel
18-21 november	Bezoek Bush aan Verenigd Koninkrijk
18-21 november	Behandeling begroting Buitenlandse Zaken in Tweede Kamer
20-21 november	IAEA Board of Governors Meeting, Wenen
1-2 december	Bijeenkomst NAVO Ministers van Defensie, Brussel
1-2 december	Ministeriële bijeenkomst OVSE, Maastricht
1-3 december	WEU Assemblée, Parijs
1-5 december	CCW States Parties Bijeenkomst, Geneve
2-5 december	Executive Council OPCW, Den Haag
4-5 december	Bijeenkomst NAVO Ministers van Buitenlandse Zaken, Brussel
7 december	Parlementsverkiezingen Rusland
8-9 december	EU – General Affairs and External Relations Council, Brussel
12-13 december	Europese Raad, Brussel
januari	Lord Robertson vertrekt als Secretaris-Generaal van de NAVO
1 januari	Ierland neemt voorzitterschap EU over
1 januari	Einde Nederlands voorzitterschap OVSE
21-25 januari	World Economic Forum, Davos
maart	Parlementsverkiezingen Spanje
14 maart	Presidentsverkiezingen Rusland
april	Parlementsverkiezingen Zuid-Korea
26 april – 7 mei	NPT PrepCom, New York
juni	Verkiezingen Europees Parlement
juni	Parlementsverkiezingen Japan
8-10 juni	G-8 Summit, Sea Island, Georgia
1 juli	Nederland neemt voorzitterschap EU over

FACTS AND REPORTS

Eerder verschenen in de reeks PENN – NL Facts and Reports:

1. US unilateralism – official foreign comments
Citaten van internationale politici en diplomaten over het Amerikaans unilateralisme.
2. Veiligheidsvraagstukken en de verkiezingen – standpunten van de politieke partijen
Relevante delen van de partijprogramma's van de Nederlandse politieke partijen, plus citaten van politici op het terrein van oorlog en vrede.
3. Transatlantic relations – recent developments
Overzicht van recente ontwikkelingen in de transatlantische betrekkingen, met name binnen de NAVO, mede naar aanleiding van uitspraken in de State of the Union.
4. Ontwikkelingen betreffende kernwapens en de Nederlandse politiek – briefing paper
Periodiek overzicht van ontwikkelingen rond kernwapens in de internationale en nationale politiek, met uitgebreide hoeveelheid bijlagen.
5. Nucleaire vraagstukken – standpunten van de Nederlandse regering en de Tweede Kamer
Overzicht april 2001 – april 2002
6. Crisis in de OPCW – de verwijdering van directeur-generaal Bustani
Documenten en artikelen over het ontslag van directeur-generaal Bustani van het OPCW
7. Prepcom van het NPV – nucleaire ontwapening stopt
Verklaringen en rapporten van staten en ngo's tijdens de Prepcom van het NPV
8. Verdrag van Moskou – détente tussen Rusland en Verenigde Staten
Informatie over het Verdrag van Moskou, ontwikkelingen daaromheen en commentaar erop
9. Joint Strike Fighter – achtergrondberichten
De belangrijkste achtergrondberichten over de vervanging van de F16 uit de Nederlandse pers.
10. Konfrontatie in Zuid-Azië – de kernwapenwedloop tussen India en Pakistan
Basisgegevens over de nucleaire strijdkrachten en doctrines van India en Pakistan, Nederlandse wapenexport en wapenexportbeleid en een oproep om een nucleair treffen te voorkomen
11. Massavernietigingswapens in het Midden-Oosten (1) – Egypte, Israël, Syrië
Basisinformatie over de proliferatie van nucleaire, biologische en chemische wapens in Egypte, Israël en Syrië en verklaringen van de Nederlandse regering hierover
12. Amerikaans unilateralisme II – officiële reacties
Citaten van internationale politici, diplomaten en NGO's over het Amerikaans unilateralisme.
13. Aanval op Irak – de kwestie van de massavernietigingswapens; feiten, documenten en overwegingen
14. Aanval op Irak (2) – recente ontwikkelingen
15. Documenten First Committee Verenigde Naties 2002 – resoluties, verklaringen, rapporten
16. De NAVO-top in Praag – documenten
17. Aanval op Irak (3) – het inspectieregim
18. Internationaal veiligheidsbeleid Verenigde Staten – officiële documenten en reacties van de Nederlandse regering
19. Veiligheidsvraagstukken en de verkiezingen (2) – standpunten van de politieke partijen
Een update voor de verkiezingen van 22 januari 2003
20. Korea, de tweede crisis
21. Aanval op Irak (4) – de aanloop
22. Aanval op Irak (5) – vooravond van de aanval
23. De andere crises
Informatie over het Amerikaans nucleair beleid, missile defense, de Conference on Disarmament en de recente ontwikkelingen rond Noord-Korea, Iran en India en Pakistan.
24. Aanval op Irak (6) – de slachtoffers
25. Nucleaire vraagstukken (2) – standpunten van de Nederlandse regering en de Tweede Kamer en recent nieuws nucleair beleid Verenigde Staten
Overzicht april 2002 – mei 2003
26. Teststopverdrag Artikel XIV Conferentie – de kwestie van de Amerikaanse minikernwapens
27. G-8 en Proliferation Security Initiative – stappen naar unilaterale contra-proliferatie
28. Irak (7) – Nederland en de massavernietigingswapens

Deze uitgaven zijn te bestellen door € 5,- per exemplaar (incl. verzendkosten) over te maken op rekening nummer 7549774 van Stichting AMOK inz Werkgroep Eurobom te Utrecht ovv F&R 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 of 28.